

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

...Să dăm mână cu mână!

Ferice de fiii unui popor, cari înțeleg și se pătrund de duhul cuvintelor »hai să dăm mână cu mână«, și își și dau mâinile și merg ca frații cei buni împreună!...

Ferice ar fi și de noi Români, de am fi înțeles în toate timpurile și în toate împrejurările acest duh, și am fi mers tot mână în mână și nu ne-am fi sfâșiat, precum ne-am sfâșiat. Și ferice ar fi încă de noi, dacă măcar de aci încolo am fi cum nu suntem, și am merge cum nu mergem!

Îndeosebi în cele din urmă 200 de ani mare nenorocire a fost pe noi Români din țerile ungurenă, Ardeal și Bănat, că am fost sfâșiați în două în cele ale credinței bisericesti. Se întâmplase rumperea noastră în două așa pe neașteptate și cu atâta tărie, că ne-a pricinuit o durere, pe care aproape 200 de ani nu ni-o putură vindeca! Ne rupserăm în »uniți« și »neuniți«, și fiecare își ținea de chemarea lui, ca în satul în care e numai o biserică, de pildă neunită, să se vîre și uniții, să-și ridice și ei o bisericuță unită, sau întors. Și dușmănia între frați se hrănea mereu, și apoi nici la alte treburi mari, generale, obștești, la treburi naționale, nu ne mai eram unii altora de ajutorul de care ar fi trebuit să ne ferim, ca să ajungem la isbândă. Unde porneau uniții, nu mergeau neuniții, unde porneau neuniții, nu mergeau uniții. Și răul era gata și era rău-rău! Dușmanii singuri se bucurau ca de lucru mare, căci vedeau că ne mistuim noi în de noi, și ei pot crește

frumos peste noi! Frumosul cântec »Hai să dăm mână cu mână«, n'avea cântători, n'avea ascultători.

Abia cele din urmă câteva zeci de ani au avut darul dela D-zeu a mai închide ranele vechi, și a lăsa să vedem mai des pe Români nostri mergând, în treburi de interes obștesc, mână în mână, fără privire la credința lor bisericască.

Îndeosebi însă, de când D-zeu a dat celor din fruntea bisericilor noastre gânduri bune de apropiere între sine de atunci ne dă D-zeu să vedem frumoase îmbrățișări între frați jos în popor, acolo unde binele obștesc și național o cere aceasta.

Sunt abia câțiva ani de când cele două metropolii, de Blaj și Sibiu, au încheiat între sine, privitor la susținerea de școale, o foarte înțeleaptă bună învoială, pe care ar trebui să o cunoască oamenii nostri peste tot locul. De aceea revenim și noi la acest loc asupra ei. Eată ce s'a zis:

Acolo unde Români gr-cat. sunt ei mai mulți și au școală, ear' gr-or. sunt mai puțini și nu pot susține o școală deplin bună, acolo cei mai puțini se alătură la cei mai mulți, și se susține școala împreună! Cei mai mulți se declară susținători ai școlii, ceilalți se îndatorează a ajutama la susținerea școlii, după măsura numărului lor.

Și așa în loc de două școale slabe, să fie una și bună, care să nu mai poată fi atacată nici de dușmanii școalelor noastre. Că de unde nu, vine guvernul și zice: voi uniții din satul cutare, nu puteți susține o școală bună, v'o închid și deschid eu una de stat. Ca mâne zice apoi și neuniților: nici a voastră nu e

deplin bună, v'o închid, mergeți la a mea de stat, care e bună, vă încapă pe toți și vă dau eu dascăli (unguri) destui!

Zace pentru noi mare primejdie națională în această pășire a guvernului față de școalele noastre, și contra acestei primejdii au voit înțelepții capi ai celor două metropolii surori române dela Blaj și Sibiu, să ne apere prin învoiala de a susține Români uniți cu neuniți împreună câte o școală bună, acolo unde trăesc mestecați și au două școli mai slăbuțe ori măcar una din ele e slăbuță. Cea slabă se va alătura la cea tare. Și D-zeu va binecuvânta pe cei-ce s'au înțeles așa și ne-au ferit de a ne intra cuiul străin (școala ungurească) în casă!

Puneți-v'o la inimă, Români, și faceți peste tot locul așa!

Laudă se cuvine Românilor gr-cat. din Turdaș, cari acum un an, vîzînd starea slăbită a școlii lor și fiind ei mai puțini, au hotărît să o închidă și să se alipească la cea gr-orientală, și azi au o școală bună românească, nu atât gr-or. nici gr-cat., ei mai pe sus de toate românească!

Și tot așa laudă vrednicesc Români gr-cat. din Romos (lângă Orăștie), cari au făcut și ei în toamna de față ceea-ce frații lor din Turdaș făcură înainte cu un an.

Și laudă vrednicesc Români gr-orientali din amîndouă comunele, că vîzînd aplecarea bună a fraților lor gr-cat., 'i-au primit pe ei cu bunăvoință și le-au ajutat la intruparea dorinței!

În nrul trecut am vestit în o mică noutate (la Cronică) acest lucru. Acum îl talmăcim mai pe larg, ear' la alt loc al foii, dăm pe scurt și frumoasa învoială

FOITA.

Cine ce seamănă — seceră.

Povestire de Ioan Bochiș, preot în Borșa. (Urmare).

Am pomenit despre natura Floarei, că-i sumeață, ușuratică de minte, celelalte însușiri rele 'și-le-a arătat ca nevastă. Ei nu-i plăcea nici o rîndială la casă, ori-ce lucru unde 'l-a pus, acolo a și rămas până 'l-a mișcat altul. 'l-a plăcut avuția, dar' ca să o susțină și sporească prin sudoare și sirguintă la aceea n'a pus osul; a fost leneșe; dacă a pus șir de bani, aceia 'i-a cheltuit fără cruțare; în lipsă de bani, căra dela Ițig în credință stofele de rochii cu brațul; ceea-ce-i ferbea soacră-sa nimic îi era pe plac, și ea nu știa nici a pune pita pe lopată.

Pe lângă Grigore atâta s'au freat prietenii cei de demult, până-ce earăși

'l-au dus în ceata lor, eară a fost în cărcimă voe bună, tololoi ca — și mai înainte. Acuma el era stăpân. Jidanul neîncetat îi lăuda averea și istețimea îi lăuda nevasta cea frumoasă. Grigore toate laudele le lua în bun, și cugeta: »că câte pasări is de sburat, toate-s bune de mâncat«, și zicea el: »că jupânul Ițig îi vrea binele din tot satul«.

Nu le poate spune nime, necum a le scrie, câte certe și neplăceri s'au ivit la casă din pricinele acestea. Bătrânul Stoica de necaz era gata să moară. Economia a dat îndărăt, averea a scăzut; dacă bătrânul Stoica îl făcea luător aminte pe Grigore la relele ce-l vor ajunge — sbiera: »Ce știi d-ta, nu te sfătoși«, și altele. Spre norocirea bătrânilor, că mai aveau o chiliuță și s'au retras în ea. Grigore în câțiva ani cu mare greu le-a dat la bătrâni din ce să trăească, ear' odată le-a spus verde: »Altul nu vă mai țîn«. Părinții, ca părinți, din milă și rușine pe unicul fiu

nu 'l-au dat în judecată, drept aceea la bătrânețe erau în mare lipsă.

Toată lumea vedea, că lucrurile nu merg bine, dar' o nenorocire a înaintat perirea lui Grigore.

În vară următoare, chiar după îmblătitul grăului, într'o Duminică pe la miezul nopții a tîmbălit Grigore cătră casă cu capul măslăgit de beatură, și trecînd pe lângă sură, 'i-a aruncat vîntul pălăria de pe cap, și el plecîndu-se după pălărie, 'i-a căzut cenușa de pe țigară în pleavă. El fiind căpovit n'a observat, s'a băgat în casă, s'a certat până la un timp cu muierea, apoi au adormit amîndoi, dar' nu a adormit capul țigărei căzute în pleavă, care a luat foc. Din pleavă s'a aprins paie, grajdul, și focul ajutat de vînt a sărit și la vecini. Pe când s'a trezit Grigore cu Floarea numai atâta timp au avut de a putè eși din casă cu ce au avut pe ei, alte ceea nimic n'au putut scăpa din casă. Cai, boi, vaci, viței, porci, car,

(contract) încheiată între căpeteniile celor două biserici surori din Romos. Ele lămuresc mai bine.

Fraților Români, e mare și frumos acest lucru; e chipul cel bun de a ne ajuta în fața primejdiei maghiarisărei școalelor. Acolo unde trăiți mestecați gr.-or. cu gr.-cat., faceți asemenea celor din Turdaș și Romos, și nepoții vă vor lăuda și cerul vă va binecuvânta!

Iancu.

Sinod în Blaj. Escl. Sa Metropolitanul Mihály a convocat sinodul arhiepiscopal la Blaj, pe 22 Noemvrie c. În sinod se va pertracta asupra sărbătorii centenarului (sutei) al doilea al unirei cu Roma și alte afaceri, precum îmbunătățirea slărei clericului, afacerea autonomiei catolice etc.

Dorințele Croaților. Se vestește din Zagreb, că pe 23 Octomvrie e convocată acolo o întrunire mare, care va discuta asupra încorporării Dalmației la Croația, și asupra independenței financiare a Croației, astăzi aflătoare în comunitate financiară cu Ungaria. Concluzul adunării va fi comunicat dietei croate în formă de petițiune. Ziare croate fac apel la poporul din Croația, ca pretutindenea să convoace astfel de întruniri și să iee concluz în favorul încorporării Dalmației și a independenței financiare a Croaților.

„Mama Roma“

— Dela congresul orientaliștilor. —

Vorbirea dlui V. A. Urechia.

În nrul trecut am amintit de congresul orientaliștilor la Roma și am arătat însemnătatea acestei întruniri. Români merși la congres se poartă foarte bine; ei sunt lăudați de toți și primiți cu iubire, făcând cinste numelui nostru.

În cele următoare dăm frumoasa vorbire rostită în congres de dl V. A. Urechia, care a fost primită cu mare însuflețire. Eată ce a zis acest vrednic Român:

Escelență, Domnilor!

Dacă aș fi din vre-o academie silencioasă, nu un discurs aș ave de a rosti aci, în această ședință solemnă: V-aș zice numai o singură vorbă: Roma! (Aplause mari).

unelte de economie, fân și bucate toate s'au făcut cenușe.

Smulgea-și Grigore pērul de desperat, suduia și plāngea ca un nebun. La Floarea această nenorocire 'i-a deschis ochii, și a văzut că paguba de foc 'i-au sărăcit tare, a început a se gândi, că de vor duce o vieață ca și până aci vor ajunge la sapă de lemu.

Economul harnic și dacă-l ajunge ceva nenorocire îndată capătă ajutor dela oamenii cei buni, dar' pe Grigore nimeni nu 'l-a compătimit. Acuma, cătră cine se va îndrepta spre ajutor, cugeta Grigore. D'apoi și el a avut un prieten bun și milos, pe cărcămarul Ițig: »Știi ce, prietene Grigore, îți dau eu bani câți îți trebuie, nu te supēra, numai una poftesc, ca banii împrumutați să 'mi-i întabulezi pe moșia d-tale. Îți dau de-auna o mie sau și două mii florini cu ujură de zece la sută, dar' în contract voiu scrie 2500 florini. Îți dau carē, și ot ce-ți trebuie, numai apoi și d-ta să

Așa e, domnii mei, că aș fi elocuent?

Prezența d-voastră la Roma, mai numērasă decât la ori-care alt congres de orientaliști, probează aceasta.

Cât pentru noi delegații guvernului român și atâți reprezentanți ai întregii națiuni românești, acest nume „Roma“ e mai mult decât elocuent: e sublim, e măreț!

E sublim pentru-că e numele mamei noastre adorate. (Aplause numēroase).

Sânt acum 40 de ani, eu, isbutii, sub ministerul regretatului meu amic și magistrul M. Cogălniceanu, să trimită guvernul român un prim rînd de studenți ca să urmeze cursurile universitare la Turin. 'I-am pus atunci sub patronajul celui mai mare bărbat al Italiei moderne: 'l-ași numit: Căvur!

Noi scriam marelui om: »Faceți, Escelență, din tinerii nostri români mai mult decât niște învățați, faceți din ei niște mari latini, demni descendenți ai Romei, mama națiunii lor«.

Și marele Căvur binevoit să ne răspundă:

»Voi Români ați fost în timp de secolul bulevardul celor două imperii romane și mai apoi al întregii Europe, contra invasiunilor barbare. Italia, — patria voastră, mamă — a luptat, la rîndul ei, pentru Români, în Crimeea. Eu va consolida opera sa, deschizēndu-și școalele pentru junele voastre generațiuni. Noi îi vom învăța să iubească Italia și mai curēnd ori mai tārziu, la Roma ne vor urma...«

De atunci mai mulți din acei tineri au urmat, ca devotați obscuri oșteni, pe cei cari luptau pentru independența și unitatea Italiei. De atunci și noi cari nu sūntem oșteni, — am urmat la Roma pe toți bărbaiții voștri iluștri cari ne-au îmbiat a veni aci (Aplause).

Și de astă-dată asemenea ne-am grăbit guvern al României, Academie, Ateneu, oameni de știință și de litere, societate de cultură macedo-română, Liga, să răspundem la apelul binevoitor al scumpului și iluștrului De Gubernatis.

Dacă am aderat în așa de mare numēr la congres, vă mărturisesc totuși, cu francheță, că nu am făcut aceasta pentru-că am fi convinși, că putem să aducem un concurs real de lucrare, vouē, domnilor, cari sūnteți iluștrațiunea necontestabilă a acestei savante reuniuni; vouē, domnilor, cari sūnteți apostolii evoluțiunii științifice, ce este scopul congresului; sūntem noi aci în

mē cunoști pe mine, că vezi creștinii d-tale toți te-au părăsit«.

Grigore s'a apucat de zidit casa. Când era zidită de jumătate s'au gătat banii, iarna era în spate, anul acesta au fost bucate puține, de rîndul gurei ca în palmă, ujura trebuia plătită, și așa Grigore avea lipsă de un nou împrumut. Jidanul pe lângă hipotecă sigură, de nou 'i-s'a îmbiat cu bani, și îi dădū 200 florini, cari până în primăvară toți s'au gătat. Pe noul seceriș nu s'a putut răzima. Jidanul 'l-a luat de slugă să slujească în capul cametei, și a ajuns bietul Grigore cât acuma era de ris la sat.

Să vedem bătrânii Stoica ce făceau? Bătrânii aveau câteva sute de florini în casa de păstrare, le-au scos — fiindu-le milă de Grigore — și și aceia până într'un crețar toți 'i-au băgat în ziditul casei. S'au așezat apoi în casa cea nouă, și acolo între mari lipse au petrecut iarna. De păreții cei umezi Stoica a căpētat mătrici, cari întru atâta îl nē-

mare numēr, pentru-că, o repet, congresul se ține în Roma, și pentru-că ne-ați îmbiat la o adunare de oameni, cari prin lucrările lor învăță lumea respectul datorit ori-cărei limbi omeneste. Dar', domnii mei, voi faceți operă de adevērați pacificatori ai omenirei, deși lucrați ca oameni de știință. (Aplause).

De aceea am venit noi, Români, aci, pentru-că aci e Roma „mama noastră“. Sūntem aci pentru-ca să aplaudăm la lucrările d-voastră, cari vor ajuta mai bine decât ori-ce alte congrese de pace, la înfrățirea și binefăcētoarea pacificare a popoarelor; sūntem aci pentru a uni vocea noastră cu a voastră și a aclama cetatea eternă prin un

Vivat Roma!

Vivat Italia!

Vivat M. S. Regele, marele patron al congresului nostru!

Vivat ministrul Baccelli care ne presidează și guvernul din care face parte atât de iluștră! (Prelungite applause).

O înfrățire bună.

La inițiativa protopopilor din Orăștie, Vasile Domșa (gr.-or.) și Iuliu Rațiu (gr.-cat.), credincioșii greco-orientali și gr.-catolici din Turdaș s'au înțeles să susțină împreună o singură școală corēspunzētoare tuturor recerințelor legale. Conform acestei învoiei școala confesională gr.-catolică să desființēază, avēnd elevii să treacă la cea gr.-orientală, ca a confesiunii mai numēroase în comună.

Punctele învoiei încheiate în formă de contract între cele două confesiuni, sūnt în linii generale următoarele:

Comitetul parochial gr.-catolic, simțind că parochia gr.-catolică nu mai poate susține în Romos o școală corēspunzētoare trebuințelor și cerințelor legei, lipsindu-le și localul, și fiind credincioșii în împrejurări prea grele, — a hotărīt în August a. c., să susțină școala în comun cu greco-orientalii.

Școala va avē caracter confesional gr.-or., cu limba de propunere română, și cea greco-catolică să declară desființată, îndată-ce această învoială va fi întărită de consistoarele din Sibiu și Lugoj.

Gr.-orientalii vor avē datorința a zidi o școală nouă, potrivită și încăpătoare pentru toți, și la zidirea ei vor contribui și greco-catolicii cu lucru mănilor, cu carēle, și cu eventual arunc în măsură dreaptă.

căjeau, cât numai răzimat pe cărje putea umbla. La lelea Anuță 'i-s'a pus pe piept umezeala din iarnă, cât acuma se înădușea, tușea, și amēndoi când cugetau la zilele cele bune li-se rupeau inimile de supērare și nēcaz. Grigore a început a se deștepta, vēzēnd câtă supērare a făcut părinților cu purtarea lui, și începe a-i încunjura, îi era rușine a da față cu ei. Pe Grigore îl rodea la suflet cele-ce le făcuse; îi venia în minte cum s'a învoit la ori-ce a zis Jidanul, cum 'l-a îmbătat când 'și-a făcut contractul, cum a silit, la voea Jidanului, de 'l-a scris și muierea lui, Floarea, cum n'a ascultat de sfatul sătenilor să nu-i creadă Jidanului, care speculează să-l scoată din casă și moșie. Apoi se nēcăjea rēu Grigore, când vedea, că chiar vecinii, cari din pricina lui asemenea au ars, nu-'i dădeau binețe, și le încunjurau casa, și că în sat oamenii îl numesc: co-cișul Jidanului. (Va urma.)

Cei doi învățători gr.-orientali cari funcționează la școala gr.-or. se susțin și în viitor, ear' cel gr.-catholic încetează a mai funcționa, îndată-ce învoiala va fi întărită de consistorul din Lugoj.

Ajutorul, ce biserica gr.-or. îl capătă dela comuna politică (450 fl.) și dela universitatea săsească (300 fl.), va incurge și mai departe la cassa aceleiași biserici, dar' pe lângă asta va primi și cei 200 fl., pe cari îi primiau gr.-catholicii, drept ajutor la susținerea școalei comune, asemenea și lemnele ce-i veniau școalei gr.-cat dela comună.

Fiindcă se prevede, că va fi lipsă și de un al treilea învățător, pe acel învățător îl va recuira biserica gr.-or. ca susținătoare de școală, prin concurs, și fiindcă cu cele 200 fl. primite ca spor de venit, pe cari le primiau gr.-catholicii, nu se poate susține al treilea învățător, se va cere ajutor nou la comuna politică și la universitatea săsească, ear' intru-cât ajutorul primit n'ar fi deajuns, se va face repartitie pe poporul întreg, și gr.-or. și gr.-cat., din comună, luându-se de măsură darea erarială. Dela cei gr.-cat va încassa această repartitie comitetul bisericesc gr.-catholic și îl va administra la cassa bisericii gr.-or. în 2 rate pe an.

Mersul instrucțiunii îl regulează și controlează comitetul par. gr.-or., adecă confesiunea susținătoare de școală, dar' și preotul gr.-cat. are drept a cerceta școala și despre esamene are a fi avisat și inspectorul școlar confesional gr.-cat. (protopopul).

Religiunea o va preda, firește, școlarilor gr.-cat. preotul gr.-cat.

Toate rechisitele școalelor gr.-cat. de azi se predau, cu inventar, școalei gr.-or. La cas de încetare a acestei învoiei, acele rechisite au a fi restituite earăși confesiunii gr.-cat.

Consistorul din Sibiu a aprobat deja contractul, rămânând să fie aprobat și de consistorul din Lugoj.

DIN LUME.

Anglia și Transvaal. — Din Sârbia. — Patriarhul armenesc.

Nici până acum nu e hotărât, că fi-va război între Anglia și Transvaal, în Africa-de-meazăzi, sau ba. Inarmările continuă, dar' de altă parte se fac și încercări pentru a se încunjura războiul. Anglia 'și-a comandat oștiri din coloni, din India și Australia etc., ear' Boerii (Buri) se înarmează și ei în pripă, ca să fie gata la ori-ce întâmplare. Zilele acestea va trebui să se hotărască într'un fel.

Lui *Pasici* 's-a dat concesiune să scoată un singur număr al ziarului radical sistat »*Odiek*«. În acesta *Pasici* va declara partidul radical din Sârbia de disolvat și ne mai fiind în ființă.

Patriarhul armean, din *Constantinopol* a abzis, din cauză, că Poarta continuă a aplica măsuri de forță contra Armenilor. Sultantul nu a primit abzicerea și se zice, că face unele concesiuni în favorul Armenilor.

† Diamandi Manole.

Sâmbăta trecută, în 7 l. c. a răposat în *Brașov* un vrednic fruntaș român, *Diamandi Manole*. Răposatul a fost mare neguțetor în *Brașov*, și a luat parte însemnată la luptele politice ale Românilor și la toate mișcările culturale economice. A fost un Român verde, activ, cu dor de muncă și de lucrare, perderea lui fiind o mare pierdere pentru cauzele române. *Diamandi Manole* nu numai lucra și împintena la lucru, ci unde cerea trebuința știa să și jert-

fească, ajutând cauzele românești cu mijloace materiale însemnate. Astfel el lasă un nume frumos scris cu litere de aur în cartea vieții poporului românesc.

Înmormântarea 's-a făcut Luni, cu ceremonii frumoase. Afară de familie a mai publicat necrolog și comitetul parochial al bisericii Sf. Adormiri din *Brașov-cetate*, al cărui membru a fost.

Intristata familie a regretatului a edat următorul anunț funebru:

Doamna Maria D. Manole născută R. Pascu, dimpreună cu fiul *Diamandi* și fiicele *Maria Dr. Baiulescu* și *Elvira St. Hg. Theodorachy*, precum și familiile *Dușoiu*, *Cristea*, *Panfilie*, *Cioran*, *Pascu*, *Baiulescu*, *Hg. Theodorachy*, au durerea a vă face cunoscută perderea preaiubitului lor soț, tată, frate, socru și cumnat

Diamandi I. Manole

încetat din viață în 25 Septembrie (7 Octombrie) 1899 la 10 ore a. m., în etate de 66 ani.

Rămășițele pământești ale mult regretatului defunct se vor conduce spre eterna odihnă Luni, în 27 Septembrie (9 Octombrie) 1899, la 3 ore p. m. din locuința proprie, *Bulevardul Rudolf nr. 14*, în cimiterul gr.-or. din *Groaveri*.

Brașov, 25 Septembrie (7 Octombrie) 1899.

SCRISORI.

Sfințirea bisericii din Liget.

Liget, 24 Septembrie 1899.

Ziua de 20 Septembrie a. c. a fost pentru comuna noastră și îndeosebi pentru Românii gr.-cat. o zi de mare sărbătoare și de nespūsă bucurie. Însemnătatea *rugei*, care în tot anul se sărbătoarează la 20 Septembrie a fost astă-dată cu deosebire solemnă prin actul sfințirii frumoasei biserici române gr.-cat. Această biserică s'a ridicat pe spesele patronatului fondului religionar și a credincioșilor români gr.-cat. S'a spusat cu zidirea ei 9500 fl. și lucrarea a ținut 3 ani sub păstoria preotului *Corneliu Teahă*. Fiind edificiul gata, la 20 Septembrie 1898 a fost binecuvântat de dl canonic *Beniamin Denșușianu*. Dar' bunul popor român gr.-cat. din Liget nu s'a îndestulit că zidirea e gata și e binecuvântată, cât se poate ține în ea sfânta liturgie. O au înfrumșet, ear' la 20 Septembrie a. c. s'a bucurat de a pute primi în mijlocul lor pe marele preot, episcopul Lugojului *Dr. D. Radu*, care a venit de a sfințit acest sfânt locaș.

Martți, la 19 Septembrie, veni Il. Sa dl episcop *Radu* al Lugojului cu trenul de cătră *Timișoara*. Il. Sa era însoțit de d-nii *Ioan Boroș*, canonic, *Dr. Traian Frenț*, preot, *Ioan Ciucu*, capelan în *Lugoj* și *Mihail Jivanca*, teol. abs., *Valeriu Giurgiu*, teol. abs. etc. Sosiți înalții oaspeți la gara din *Jebel*, îi așteptau notabilitățile cercului *Ciacova* și mulțime de popor dimpreună cu d-nii preoți ai districtului *Ciacova*, conduși de preotul *Jebelului Romul Iorgovici*, Reuniunea de cântări »*Unirea*« din *Varadin* a intonat: »*Eată preotul mare*«. La coborirea din tren Il. Sa a fost bineventat de preotul *Romul Iorgovici*, și de protopretorul *Györi Imre*. Il. Sa le-a răspuns ambilor adânc emoționat, apoi s'a urcat în caleasă și urmat de 20 căruțe pline cu onorațiori și condus de bandierul celor 32 tineri voinici, Români unui ca unul, 'și-a luat drumul spre comuna *Liget*, între sunetul clopotelor și bubuitul treascurilor din ambele comune *Jebel* și *Liget*.

Sosirea în comuna *Liget* a fost impresionantă.

La cea dintâiu poartă triumfală, împodobită cu frunzari și flori naturale, ridicată la marginea comunei, aștepta antistia comunală în frunte cu notarul și cu vicenotarul. Acți 'l-a bineventat în numele comunei notarul comunal *Gálfi István* în limba maghiară. Il. Sa 'i-a răspuns în câteva cuvinte ungurești, apoi s'a întors cătră popor și 'i mulțumi într'o limbă aleasă pentru solemnă primire și binecuvântându-și poporul a plecat cătră biserică pe calea frumos împodobită cu verdețuri și flori.

La a doua poartă triumfală ridicată în mijlocul comunei aștepta sosirea Il. Sale mulțime mare și aleasă de oameni, între cari: dl *Ioan Vulcan*, prot. emer., *Ioan Haza*, paroch în *Icloda*, *Simion Ardelean*, paroch în *Folea*, corul bisericii rom. gr.-cat. din *Liget*, care a intonat la sosire cântarea: »*Eată preotul mare*«, ear' pruncii școlari dela ambele școale din *Liget* sub conducerea învățătorilor lor au erupt în urale de »*să trăească!*«. Coborând din caleasă Il. Sa și îmbrăcând ornatele bisericești, a mers în procesiune până la biserică, unde 'l aștepta preotul din loc *Corneliu Teahă*, îmbrăcat în ornate bisericești, în mână cu sfânta cruce și cu evanghelia, și stând în ușa bisericii în fruntea curatoratului, bineventă cu vorbe însuflețite sosirea Il. Sale. Ear' Il. Sa, în prezența unui public numeros, mulțumind Părintelui cerese, că 'l-a ales și învrednicit la treapta de a pute sfinți această biserică, a pășit apoi pragul bisericii, unde înaintând cu evlavie, a cetit cu glas blând și dulce rugăciunea de mulțumită la masa altarului. La orele 5 d. a. s'a celebrat vecernia, litia și mâncatul, slujind Il. Sa, însoțit de 8 preoți, fiind de față un mare număr de popor. Cântările le-a executat corul bisericii din *Liget*. După inserat Il. Sa a fost condus la cuartir, în casele parochiale, unde a primit prezentarea corporațiilor:

Corporațiunea preoților, constătoare din preoți: *Nicolae Bolboca*, protopop în *Vermeș*, *Ioan Vulcan*, prot. em., *Demetriu Teahă*, paroch în *Chizdia*, *Ioan Hoza*, paroch în *Icloda*, *Simion Ardelean*, paroch în *Folea*, *Vasile Tieran*, paroch în *Petromani*, *Romul Iorgovici*, paroch în *Jebel*, *George Muntean*, paroch în *Ghilod* și *Ioan Dumoni*, paroch în *Partia*, în frunte cu protopopul emerit dl *Ioan Vulean*.

Senatul școlastic gr.-cat. din *Liget* condus de parochul local *Corneliu Teahă*, antistia comunală condusă prin notarul com. *Stefan Gálfi*, protopretura *Ciacovei* condusă prin protopretorii *Györi Imre*, *Szabó János* și *Iuliu Nicolaevici*; consăngeni parochului local, familia notarului *Dumitru Buiboș* din *Bucoveș* au fost prezentați Il. Sale prin parochul local *Corneliu Teahă*.

La orele 8 seara s'a dat cină comună la masa ospitală a preotului local *Corneliu Teahă*, la care au luat parte toți oaspeții, vre-o 24 persoane, de sine înțeles — în frunte cu Il. Sa.

La orele 9 și jumătate seara s'a dat Il. Sale serenadă și conduct cu torțe din partea reuniunii de cântări »*Unirea*« din *Varadia* și a corului bisericesc gr.-cat. din *Liget*. Ascultând Il. Sa cu drag mândrele piese naționale executate de tinerii nostri plugari, după bineventarea rostită din partea conducătorului țeran al reuniunii de cântări din *Varadia*, Il. Sa îndeamnă po tinerii coriști într'o vorbire pârintească, ca alătura cu coarnele plugului să nu pregote a învîrți și notele mândrelor noastre cântări românești, învățând ariele lor cu același zel și foc, cu care nu se obosesc întru lucrarea pământului lor. (Va urma).

Legionarii dela 1848—1849.

(Urmare și fino).

Pop Vasile, preot în Mesentea, tribun, prins și torturat în mod bestial de husarii ungurești, † 26 Dec. 1859.

Pop Vasile, fiul preotului din Nasna, teolog, spânzurat în 1848 la Medeșfalău.

Popa George, căpitan pens., administrator al districtului Blaj, ia parte la un atac la Blaj.

Popoviciu-Marțianu Dionisiu (Grach), prefect la Sebeșul-săsesc; mai târziu director al biroului statistic din București.

Popoviciu Alexe din Sântă-Măria, tribun în pref. lui Moldovan.

Popoviciu Dionisie, vicetribun în pref. lui Iancu.

Popoviciu, căpitan de vânătoari în pref. lui Axente.

Prodan Prob Simeon, preot, viceprefect în pref. lui Iancu, cu cartierul general în Măgina; după revoluție a fost acusat cu aprinderea Aiudului și arestat, dar' în urmă eliberat, † 1852 în Teiuș și înmormântat în A-Iulia.

Rafiu Ioan, tribun în pref. l. Balint, azi presidentul partidului național român.

Rafiu Ioan, din Turda, tribun în pref. lui Balint, † 1883.

Rafiu Partenie, vicetribun în pref. lui Balint.

Repede Nicolae, paroch în Geoagiu a dat ajutor însemnat tribunului Vasile Fodor la atacul de despresurare a Alba-Iuliei.

Roman, jurist, prins de insurgenți și omorât între Oșorheiu și S-Georgiu, la 1848.

Roman George, viceprefect.

Roșia Palaghia, țerană din Mărișel, mama centurionului Roșu, a condus femeile din Mărișel la un atac victorios din muntele Grohot, în 12 Martie 1849.

Roșu, centurion în pref. lui Iancu, comandantul Mărișelenilor în lupta din 12 Martie 1849.

Rusu Ioan, din Budiiu, tribun.

Salca Simeon, tribun în pref. lui Axente.

Sângerean Petru, a escelat în lupta dela Gura-Ampoței.

Secărean Constantin, viceprefect al prefect. din Țeara-Bârsei, a format un escadron de călăreți români din Săcele, Brașov și Țeara-Bârsei.

Simonis (Simoniciu) Vasile, din Șarmașul-mare, tribun pe Câmpie, prins de comitele Kemény în Băraii, unde mersese cu Baternai pentru organizarea tribunatului și spânzurat la Cluj (aproape pe Someșfalău) în 3/15 Oct. 1848.

Solomon Nicolae, prefect în comit. Hunedoarei (Hațeg); după revoluțiune a emigrat în România, † în București.

Spălnăcean Ioan, centurion în pref. lui Axente.

Stan George, din Jurcuța, căzut în lupta dela Jurcuța, în 6 Aprilie 1849.

Serban, dela Cacova, vicetribun în pref. lui Balint.

Sulușu Dionisie, căpitanul gardei naționale din Abrud și Abrudsat, † 1897 în Turda.

Sulușu Ioan, tribun în pref. lui Iancu, inventatorul tunurilor de lemn; † 1859 în Abrud.

Tămaș Iosif, din Săn-Marghita, tribun în pref. lui Moldovan.

Tămășescu, din Daia, tribun în pref. lui Axente, căzut în un atac la Blaj, în 3 Februarie 1849.

Tănase Moise, tribun în Apoldul-inferior.

Telechi Aviron, cancelist la tesaurariat, tribun în pref. lui Iancu.

Telechi Dionisiu, vicetribun în pref. lui Balint.

Testovan (Tacit) Ioan, viceprefect în pref. lui Axente.

Todoran Eliseu, teolog de Blaj, tribun în pref. lui Axente, omorât de Aiuzeni între Băgău = S-Craiu, în 25 Oct. 1848.

Turcu Vasile, paroch în Cătina și protopop al Palatcei, prefect în Câmpie, prefectura V., a fost spânzurat în Cluj (aproape de Someșfalău) în 23 Octomvrie 1848.

Vințan, tribun în pref. lui Iancu, dispus în Zarand.

Vlad Nicolae, tribun în pref. Sibiiului.

Vlăduț Nicolae, prefect în Câmpie, † în Bogata de Merș.

Zorca Iacob sen. căpitan în Vlădeni.

Silvestru Moldovan.

Din pildele altora.

Sașii pentru biserică și școală.

De curând un preot militar român, mergând în manevre cu trupele și poposind într'un sat în care locuiesc mestecați Sașii Români, s'a pus pe sciricite, atât asupra stărei Românilor, cât și a Sașilor din comună, și cele-ce le-a aflat la fața locului, ni-le-a povestit în una din zilele acestea.

Sunt frumoase și laudătoare pentru Sași cele-ce le-am auzit, — dar' durere, nu tot așa și pentru Români...

— Am aflat, ne povestește martorul ocular, — am aflat în sat școala românească mică și slăbuță, și neîncăpătoare pentru copiii obligați la școală. Sunt vre-o 120 de copii și în școală abia de încap 40, cu un învățător. Va merge până într'o zi; va veni inspectorul și o va închide și va pune școală străină.

Preotul e om mijlociu în toată forma, ba, drept spunând, prea mijlociu pentru a pute sta pe-o treaptă cu învățatul preot săsesc... Biserica e bunăsoară, dar' din bătrâni făcută, de părinții rindului de acum de oameni.

Sașii? Ah! Ei au o școală ca un palat! Și pentru 140 de copii de școală, au trei învățători, toți chiar mai bine plătiți de cum cere legea! Au biserică măreață, au avere la biserică, au rânduială de trebuie să le recunoști, că-s oameni harnici.

Și am dat în vorbă cu preotul, și mi-a spus, foarte cu inimă deschisă totul.

— Nu putem mai mult, 'mi-a zis, că poporul nostru nu vrea să audă de dare mai cu dinadinsul nici pentru biserică, nici pentru școală! Eacă aci sunt Sașii cu noi sub un coperiș. Aud și știu oamenii nostri ce jertfesc acestia pentru ale lor. Știu ai nostri toți, că *Sasul care e mai sărac dă bir pentru biserică și școală 4 fl. pe an*, ear' alții 7 și alții 10—12 fl.! Și toți plătesc! Și apoi așa le e ușor să-și ție trei

învățători și un preot bine plătit, căci acestia tocmai fiindcă știu că vor fi bine plătiți se și duc de învăță la școli multe, vin acasă plini de învățătură, de două-ori cât unii sermani de noi preoți români!...

»Poporul nostru vede cât jertfesc fără nici un murmur Sașii acestia pentru biserică și școală, și ai crede că trebuie să se nască și în el mândria de a-și ridica biserică și școala sa, prin jertfe pentru înălțarea ei. Dar' durere, nu e așa! Sunt unii cari înțeleg lucrul și mai țâhă pe ceialalți să facem și noi așa, dar' mulțimea nu se apleacă, *că ai nostri așteaptă să le vie toate de-a gata dela — Sibiiu!* Ca-și-cum Sibiiul ar ave fonduri baltă, se poată împlini toate nevoile ce avem!«

Nu mai spun din plângerile preotului român, auzite prin rostul povestitorului.

Întreb numai: oare nu o să ne mai deschidem și noi Români la inimă și la cap, ca să vedem că celor-ce mult jertfesc pentru biserică și școala lor, deci pentru *isvorul de lumină a lor*, le și merge mai bine ca nouă; ear' noi nu dorim oare să ne meargă nici-odată mai bine ca acum? **Ionel.**

O petrecere poporală în Șoimuș (I. Bistrița).

— Vezi ilustrația. —

Români nostri de pretutindenea sunt oameni și de rugă și de fugă, buni de lucru și vioși la petrecere. Lucrează de Luni dimineața până Sâmbătă seara, ear' Dumineca, după eșirea din biserică se încing tinerii în horă mare în mijlocul satului, ear' bătrânii și copiii privesc cu lăcomfe la ei; bătrânilor le pare rău că le-a trecut vremea, când jucau și ei în horă, ear' copiii de abia așteaptă să le vină rîndul.

O astfel de horă au încins și bravii nostri Români din Șoimuș, lângă Bistrița, chiar în momentul când trecea p'acolo un fotograf, care uimit de frumsețea jocului, de voinicția ficiilor și de frumsețea fetelor, 'i-a rugat să stee să-i fotografieze. Și 'i-a fotografat. Tipul îl arătam în nrul de față al »Foi Poporului«. Cât de bine poți ceti din acel tip frumosul port al Românilor nostri din acel ținut, frumoasa biserică și lângă ea școala, institutul »Șoimușana« o frumoasă grădină de pomi! Ear' ceea-ce nu putem ceti de pe tip, să vă spun eu, care am fost la fața locului:

Șoimușul e o comună mică, că nu are doară mai mult de 60 de case. Locuitorii toți sunt Români.

Jidan la ei în sat nu se poate încuibă, că Șoimușenii nu sunt oameni bețivi, ear' Jidanul numai acolo poate trăi, unde oamenii-l înfundă din bani și din bucate pentru spurcatul de vinars. Ca negustor de alte marfe încă nu se poate încuibă Jidanul în Șoimuș, că Români nostri de acolo, conduși de preotul și învățătorul lor, 'și-au făcut o însoțire de ajutorare și o bancă. Însoțirea aceea a deschis o prăvălioară încărcată cu toți articlii trebuincioși lor. Prăvălioara aceea o conduce vrednica soție a învățătorului. Acolo cumpără cele de lipsă, din boltița lor, și venitul curat ce rezultă, este al însoțirii lor, adecă tot al lor. În serile cele lungi și în sêrbători când e vremea rea, acolo se adună și cetesc foi și cărți folositoare, ear' când e vremea bună, în zile de sêrbătoare, să pun tinerii la horă în mijlocul satului, ear' bătrânii și copiii privesc la ei cu dor și drag.

Ce bine ar fi dacă fiecare comună ar lua exemplul Șoimușenilor. **I. P. R.**

PARTEA ECONOMICĂ.

Culesul și păstratul cucuruzului.

Cultura cucuruzului ocupă la noi cel mai estins teren între celelalte sămănături. Estinderea aceasta este a se ascrie acelei împrejurări, că partea cea mai mare a țărânilor noastre se nutrește mai mult cu mămăligă, decât cu pâine de grâu, care pe unele locuri se mănâncă numai la zilele mari. De aceea apoi se și zice pe unele locuri: »că mămăliga e talpa casei țeranului».

În măsura aceea, în care a crescut cultura cucuruzului, a crescut și numărul consumătorilor lui, așa că pe multe locuri nu se mai ajunge din an în an, ci se culege înainte de timp, până e încă în pârgă, adică cu lapte, apoi se uscă

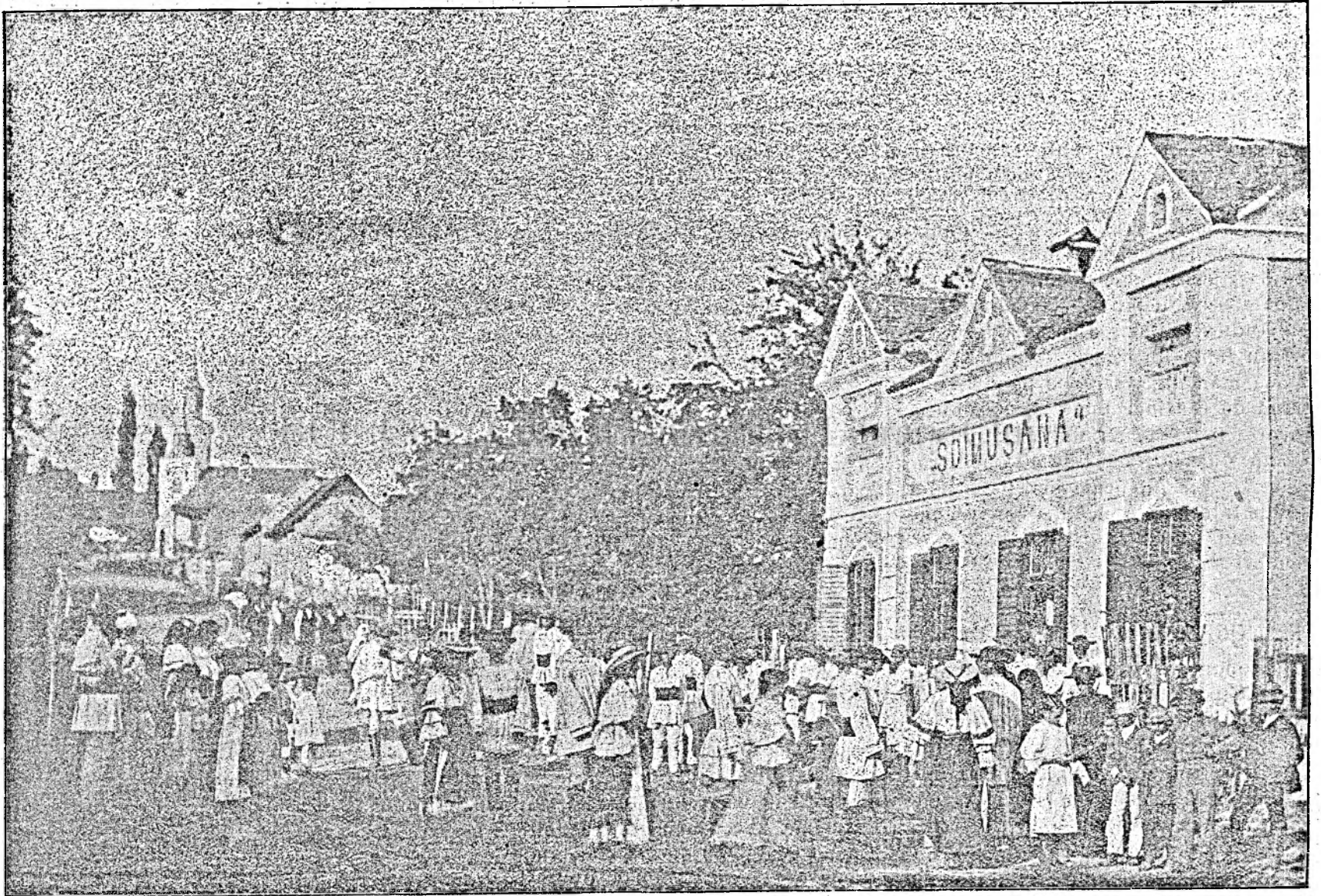
sus, am crezut, că nu va fi de prisos, ca acum, în ajunul culesului, să spunem câteva recerinte mai însemnate despre culesul și păstratul aceluia.

Cucuruzul până-când ajunge la coacere trece prin patru perioade mai însemnate: formarea coceanului, formarea tulpelui, formarea grăunțelor și coacerea acestora. Timpul acestor formări ține câte 5—6 luni. Când timpul e mai priincios creșterii și coacerei lui, atunci și el se coace mai de timpurii, ear' când acela e mai ploios și rece, precum a fost și anul acesta, atunci și creșterea și coacerea lui cam întârzie. Îndeobște cucuruzul la șes se coace mai de timpurii ca pe dealuri și la poalele munților. Tot așa timpurii se coace și cucuruzul mai vârat.

Culesul cucuruzului se face de regulă atunci, când este deplin copt, ceea-ce

du-se de acelea numai după-ce se cară acasă. În economiile mai mici este mai bun modul dintâiu, ear' în cele mai mari cel de al doilea. Pe unele locuri se desfac foile de pe tulpă, ear' acesta nu se rupe, ci se lasă tot pe cocean, desfăcut așa încă câteva zile, ca să se svênte și să se uște mai bine și numai după aceea se rupe și se cară acasă. Pe alte locuri se desface de foi acolo pe loc și se întinde tot acolo, ca să se uște. Pe unele locuri earăși se rupe cu foile și se pune în car, cu care se aduce acasă, ear' pe altele se rupe și se face câte o grămadă sau mai multe acolo pe loc, se acepere cu coceni și numai după aceea, într'o zi anumită, se cară acasă unde se desface de frunze.

Lucrul de căpetenie pentru cucuruzul rupt cu foile este, ca acela să nu se țină prea mult în starea aceasta, căci

O petrecere populară în Șoimuş.

în cuptoarele de pâine, ca să se poată măcina și astfel se întrebuințează la mâncare.

Întrebuințarea aceasta prea de timpurie a cucuruzului, precum și întrebuințarea lui în stare jignită sau muce-zită a dat naștere unei boale primej-dioase numită polagră, care dincolo în România a secerat multe vieți omenești, și care acum e în ajun de a se încuiba și pe la noi.

Împrejurarea aceasta a pus pe gânduri serioase pe bărbații noștri luminați, cari se interesează de soarta poporului, și cari doresc să lucreze fiecare în cercul seu de activitate, pentru bunăstarea și fericirea aceluia. Știind că boala pominită se ivește mai cu seamă din întrebuințarea cucuruzului necopt de ajuns sau mucezit, după-cum am zis și mai

se poate vedea atât de pe coceni, cari se îngălbinesc, cât și de pe tulpă, a căror grăunțe se îngălbinesc și întăresc. Timpul cel mai potrivit pentru culesul cucuruzului este în jumătatea a doua a lui Octomvrie. Pe unele locuri, pe unde în locul cucuruzului, trebuie să sămene câte o sămănătură de toamnă, se culege și mai de timpurii. A amâna culesul și din jumătatea a doua a lui Octomvrie nu este cu scop, deoparte pentru-că tot nu se mai coace din cauza nopților reci, de altă parte, pentru-că poate intra un timp schimbăcios, când apoi culesul trebuie să se facă numai cu mult neceaz și greutate.

Culesul cucuruzului se poate face în două feluri: sau desfăcându-se de foi atunci când se rupe de cocean, sau rupându-se cu foile împreună și desfăcându-

atunci se înădușește și se ferbe stând mai mult timp în grămadă. Aceasta se întâmplă mai cu seamă atunci, când nu este copt deplin, sau când se culege și se cară pe timp umed și ploios.

După-ce tulpă se rup de pe coceni, acestia se taie, se leagă în snopi și se cară acasă, unde se fac niște glugi sau grămezi mai mari, în cari se lasă până-când se întrebuințează ca nutreț pentru vitele cornute. Tot ca nutreț pentru vitele cornute se întrebuințează și foile de pe tulpă. Tăiatul cocenilor e bine să se facă cât mai la pământ, ca să nu se prea împedeco de aceia aratul și grăpatul.

Cu prilejul desfăcutului cucuruzul se sortează, adică se alege: cel mai frumos se lasă cu foi, se împletește și apoi se acată pe la grinzile caselor sau

podurilor, ca să se uște și se poată fi întrebuințat de sământă în anul următor; cel de mijloc se pune de altă parte, de unde se suie în podurile caselor sau se așează în niște coșare anume făcute din lați sau nuiele, pentru-ca să se uște bine și se poată fi întrebuințat pentru nutrirea oamenilor; ear' cel mai slab se pune earăși de altă parte pentru a fi întrebuințat ca nutremânt peste iarnă pentru porci sau galițe.

Cucuruzul desfăcut de foi este mai cu scop, dacă se poate așeza în coșare până-când se uscă. Coșarele acestea trebuie puse mai cu soamă în fața vântului și a soarelui, ca să se poată usca cât mai curând. Coșarele acestea să nu fie mai late ca de un metru, de oare-ce dacă sunt mai late, cucuruzul nu se poate usca bine și se mucezește.

La cas când băgăm în coșare cucuruz, care nu e deplin uscat sau copt, trebuie să le facem anumite scocuri de scânduri, pentru țășirea gazurilor și a umezelei din el. Unii economi mai pun în coșare și nuiele mai rămuroase de fag sau mărăcine pentru a ușora intrarea aerului și a vântului, ca să se uște. Tot așa se poate face și pentru cucuruzul așezat în poduri, și anume: ridicându-se ici-colea mai multe țigle din coperiș pentru intrarea aerului și a vântului.

Purcezându-se în modul acesta la culesul și păstratul cucuruzului, acesta se poate usca deplin și sfărmindu-se și măcinându-se în starea aceasta, se poate face din făina lui cea mai bună și sănătoasă mălăgă, care pe lângă ceva legumă dă cea mai bună și sănătoasă mâncare în casa țeranului, ferindu-l totodată și de boala așa numită pelagră, care se ivește, după-cum am zis și mai sus, din întrebuințarea lui în stare ne-coaptă sau mucețită.

Ioan Georgescu.

Ogoarele de toamnă.

Economii nostri pe cele mai multe locuri nu prea fac ogoare de toamnă, pentru unele sământuri de primăvară, sum sunt: ovėsul, orzul, cucuruzul ș. a., fie că nu le îngăduie timpul, fie că unii le dau în cap la toate născocirile acestea mai noue cu zicala bine cunoscută »așa ne-am pomenit«.

Ogoarele de toamnă sunt de însemnătate din mai multe puncte de vedere: deoparte pământul arat prin dese înghețuri și desghețuri de peste iarnă se face mai sfărmițos și mai afenat, de altă parte degeră și rădăcinile buruienilor peste iarnă, așa că în sământurile ce urmează apoi primăvara nu mai răsar buruieni mai de loc, din care cauză se și face de cele mai multe-ori de tot bună și roditoare.

Despre aceasta se poate convinge ori-și-cine la cultura ovėsului, de oare-ce ovesele sământate numai într'o arătură făcută primăvara, se fac îndeobște slabe și pline de buruieni, pe când cele sământate în două arături, se fac cu mult mai bune. Oltenii nostri fac îndeobște ogoarele pentru cultura oveselor de cu toamnă, pe când o parte a Ardelenilor ogoresc numai primăvara când și seamănă. Urmarea este, că cei dintâi și prăsesc foarte mult și bun ovės, pe când unii Ardeleni abia îl au de sământă.

Așa stând lucrul este prea firesc, ca să atragem luarea aminte a economilor nostri, de cu bună vreme asupra ogoarelor de toamnă și peste tot asupra însemnătății arăturilor, îndemnându-i ca să cerce fiecare numai ici-colea la câte un pământ și îndată se va pute convinge despre folosul și însemnătatea acelor.

Ogoarele de toamnă sunt cele mai potrivite acolo, unde pământul e lutos sau cleios și nu se poate gunoi cum se cade. Prin ogor pământul se drege vedit, după-cum am zis și mai sus, ear' sământăturile se fac frumoase și aduc roduri îmbelșugate.

În economiile cele mari, ogoarele de toamnă au început în timpul din urmă a se face tot așa de regulat, ca și cele de primăvară. Spre scopul acesta s'a introdus pe cele mai multe locuri un plug anume făcut, cu care se poate ara pământul de două-ori mai afund ca cu cele ordinare.

Cu deosebire fânațele mai sterpe de iarbă și priloagele, în cari voim să sământăm primăvara oare-care sământătură spicoasă, plante de sapă sau nutreț, trebuie ogorite totdeauna de cu toamnă.

Tot așa stă lucrul și la cultura legumelor. S'a adevărit adecă prin mai multe încercări, că nici chiar gunoiul de pildă nu le ajută așa de bine, ca arăturile sau săpăturile afunde făcute de cu toamnă, prin cari se stîrlesc cu desvîrșire rădăcinile buruienilor nefolositoare și stricăcioase.

Prin ogoarele de toamnă chiar și pământul se mai drege încâtva, de oare-ce miriștea sau iarba, care se întoarce sub brazdă este ca un fel de gunoiu verde, care putrezindu-se acolo, dă nutremântul de lipsă sământăturilor, ce se cultivă pe locul acela.

Ca să vadă și economii nostri, ce cugetă economii învățați de prin alte țări despre ogoarele de toamnă și arăturile mai afunde, lăsăm să urmeze aci pe scurt părerea dlui Boguet economist din Anglia, publicată acum de curând. Eată ce zice acest învățat:

»Grosimea pământurilor arătoare în Anglia nu este decât cam de 15 centimetri, sau de o jumătate de urmă de grosime, adecă pământul l-am pute asemăna cu un burete de șters de o grosime de 15 cm. Dacă arătura este prea puțin afundă, când plouă iarna mult, sământăturile sufer de umezeală, ear' vara de secetă.

»Ceea-ce zic eu, este bine cunoscut astăzi, și de aceea săpăturile afunde se pot înlocui prin arături adânci.

»Dacă pământul are 25 cm. afunzime, poate se plouă iarna cât de mult, căci sământăturile de grâu n'au să suferă; din contră, cu cât pământul va absorbi iarna mai multă apă, cu atât sământăturile primăvara, când timpul de multe-ori este secetos, vor suferi mai puțin.

»Este constatat, că pământurile de culoare mai roșcată, lucrute mai afund, ar deveni sterpe. Dar' în acest cas se zice, că cu cât pământul este mai afund desfundat, cu atât el este mai umed, și adevărul este astăzi bine cunoscut, fiindcă pământurile neaerisate sunt colorate prin fer, puțin asudat. Dar' aleasă la suprafață, această rugină devine puțin, cât de puțin bogată în oxigen (aer de

vieată); cu alte cuvinte rugină se transformează în aboreală de fer. Chiar și semințele, ca se poată încolți, ear' rădăcinile, ca se poată respira, au trebuință de oxigen.

»Urmarea este, că pământul își schimbă culoarea prin arături sau alte lucrări, și arăturile nu trebuie adâncite decât puțin, cât de puțin, adecă din doi în doi ani. Dar' în schimb locul trebuie sământat cu plante de sapă, ca să se sape de două-ori și chiar detrei-ori, dacă se poate«.

Eată pe scurt folosul ogoarelor de toamnă și al arăturilor mai afunde, cu cari ar trebui să se obișnuiască din an în an tot mai mulți și dintre economii nostri.

Ioan Georgescu.

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

Capul copilului trebuie dela 6 luni până la 1 an coperit cu o năframă de carton ori cu o ceapță (căișoară de pânză ori împletită).

În picioare se dau copilului ciorapi de pânză, iarna de flanel.

Când începe a umbla, trebuie încălțat cu călțuni (păpucași) ori cu opincuțe. Păpucașii să fie fără călcăe, căci călcăele îi îngreună umblarea ori strîmbă piciorușele.

După-ce a trecut de un an, ficioarașii se poarte pe cap pălării, fetițele năfrămuțe. Vara se dau pălării de pae copfilor, iarna de postav. Fetițele vara năfrămi de carton, iarna de pěr.

Îmbrăcăminte copfilor să fie potrivită timpului în care trăesc: vara ușorică, numai cât să le copere trupul, și să-i ferească de vânt și soare, — iarna să le ție căldură trebuincioasă.

Desculți nu e bine să fie lăsați, că se vătămă la picioare ori se schilăvesc une-ori pe vieața toată.

Până e copilul de 5—6 ani, nu e lipsă să poarte ismenuțe, și numai de aci încolo pot fi îmbrăcați și ei după chipul oamenilor mari.

Șepcile și eujmele călduroase tare, cum și șalurile învêrtite pe după grumazi ca să nu recească, nu sunt bune. În loc de șal care să-l ție clocit pe la grumaz, e mai bine să învățăm copilașul, de îndată ce pricepe, să se spele bine cu apă rece pe grumazi în fiecare zi!

Nutrirea copfilor mici e un lucru de căpetenie, și ea, precum e cunoscut, se poate face în trei feluri: prin mamă, prin daică și prin alăptare măiestrită.

Și într'un fel și într'altul, hrana de căpetenie a copilului până la un an, e laptele. Laptele îl poate earăși avè copilul dela mamă, dela daică și dela vaci și alte animale de casă. Dar', firește, cel mai bun și aproape singurul deplin priincios desvôltărei regulate a mititelului, e laptele dela femee și acesta mai ales dela mama copilului! Laptele femeesc cuprinde în sine cele mai multe materii folositoare desvôltărei trupșorului noului născut și singur acesta să schimbă și el cu vremea potrivit desvôltărei copilașului. La început părțile nutritoare în laptele mamei nou născute, sunt multe, după 10 luni ele scad și părțile apătoase sporesc în lapte, și nu-l mai nutresc așa bine, ci trebuie să întrevie hrana de alt fel.

Scurt: numai laptele mamei e și anume făcut și în desvôltarea sa deplin potrivit trebuințelor și mersului firesc al desvôltărei copilului, — și de aceea numai de mare silă să ne folosim de daică sau de laptele unor animale de casă.

Știri economice.

Stațiune pentru încărcat vite. Direcțiunea căilor ferate înștiințează, că la stațiunea *Cisnădie* (comit. Sibiiu) s'a conces încărcarea de vite pentru transport.

Nimicirea grăului. Foile din România scriu, că în comuna Lămotești-Gălbinași (județul Ilfov), s'au ivit niște vermișori, pureci, musculițe mici și foarte numeroase, de culoare verde, cari nimicesc în mod simțitor grăul răsărit, atacând mai întâiu foile și apoi rădăcina.

În urma ivirei acestor insecte, de unde mai înainte câmpul era verde și frumos, acum a rămas numai pământul negru.

Strugurii în România. O societate din Bucovina a cumpărat 200 de vagoane de struguri, dela Huși. Prețul acestor struguri, spune *»Timpul«*, a fost de trei lei suta de chilograme. Va să zică s'a cumpărat cu 3 bani (1½, cruceri) chilogramul. Ear' la noi se vinde 30—45 cr. chilogramul.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Dlui George Voebună, în Ujfalău-maghiar. Zici că ai un pâr, altoiu de 5 ani și nu știi din ce pricină 'i-se uscă coaja de pe o lature. Causale pot fi multe:

Ori că pământul e prea jilav (apătos), ori că ai lăsat de au crescut lăstari de ploaie din rădăcină și aceia 'l-au sărăcit de suc, ori că 'l-ai ciontat și curățit primăvara prea târziu și nu 'l-ai uns cu alifie de pomi, ba nici cu balegă barem. Altcum, chiar se se uște el de tot, va da altul din rădăcină, acela va fi deplin sănătos și va crește repede. Am pățit și noi de acestea.

Dlui Petru Lobonț, în Ujfalău-maghiar. Zici că ai un nuc de 4 ani și s'a uscat dela jumătate în sus și acum prinde a se usca și dela jumătate în jos. Răspundem: Scoate-l afară, fă groapă bună, pune par în mijlocul groapei și apoi alt pom, dar' vezi să fie sănătos și cu rădăcini bune, că altcum înzădar 'ți-a fi truda. Mai spui că ai un măr dulce și e plin de furnici și te temi că s'a usca. Răspundem: poate-că de aceea s'au și adunat furnicile la el, că a prins a se usca dela rădăcină; te miri, îl vei fi rănit cumva la rădăcini ori că 'l-au ros iepurii, ori altceva. Că la pomul deplin de sănătos rar se adună furnici în așa măsură, cât se-'i strice. Altcum poți alunga furnicile dela el, risipește-le mușonoiul și dă cu apă după ele, ear' ca se nu se urce pe pom în sus, fă pe trunchiul lui un inel de cleiu ca de un lat de mână de lat; peste cleiu nu pot trece furnicile. Altcum acum e toamnă, vezi se-'și strămută cuibul de lângă pom, că nu-'ți mai vin la el.

Abonentului nr. 3176. 1. Gărgărițele din bucate fug dacă pui în hambare crengi de soc. Dar' ca gărgărițele să se incuibeze în pereții caselor — asta n'am mai auzit. Cercați cu Zacherlin, acela-'i spaima insectelor. Vă luați o proșcătoare și proșcați pereții și grinzile bine cu Zacherlin. Stropirea o faceți dimineața. Ele s'ar ameți și ar căde jos peste vre-o oră. Atunci deschideți ferestrele și măturați bine, că cu mătura li-'ți aduna și pe ele fiind amețite. Dar' se nu stați până s'or deștepta, că atunci se ascund. După stropirea pereților cu Zacherlin nu-'i prea bine de stat în casă până după aerisare.

2. Causale, din cari 'ți-au căpătat miros vinurile, pot fi chiar cele-ce le știi: buțile, strugurii ori pivnița. Noi credem că *»vasul ori locul«* sunt cauza. Despre păstrarea vinurilor trebuie cetit ce s'a scris în *»Foaia Poporului«*.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De **Petru Roșca**, profesor.
(Din progr. gimnas. din Brașov).
(Urmare).

Borcănelul.*

Jucătorii se așează câte 2 după olaltă în cerc cu fața spre centrul cercului; fiecare păreche stă la o distanță de 2—3 pași de cealaltă. Din doi jucători, cari nu fac parte în cerc, unul intră în lăuntru cercului, celalalt stă afară de cerc. Cel dintâiu se așează înaintea unei părechi, ear' cel care acum a devenit al treilea, trebuie se-'și părăsească locul urmărit de cel-ce stă afară de cerc, și caută a se așeza și dînsul intrând iute în cerc înaintea unei părechi, din care acum earăși al treilea trebuie să fugă. Dacă-'i succede celui-ce are să prindă a lovi pe un al treilea pe când acesta stă pe loc sau fuge, atunci ei doi schimbă rolurile și cel mai înainte urmărit are acum el să urmărească pe al treilea. La acest joc se stăruiască conducătorul ca al treilea se-'și ocupe iute un loc înaintea unei părechi și se nu fugă mult în jurul cercului, căci atunci ar deveni pentru ceialaltii jucători plictisitor. — Prin aceea că în continuu se așează cei fugăriți înaintea părechilor în cerc, el devine tot mai îngust, deci va trebui ca din când în când să se lărgească earăși mergând toți jucătorii 2, 3 sau 4 pași îndărăt. La început se va juca acest joc astfel, că nu se va ierta a fugi în jurul cercului decât numai într'o direcțiune, sau la stânga sau la dreapta; cel-ce are să prindă n'are voie să intre în cerc, ear' cel urmărit va trebui îndată-ce a intrat în cerc să se așeze înaintea proximei părechi în dreapta. A da lovitură primită îndată îndărăt nu este iertat. Mai târziu, când jocul acesta se va juca bine de școlari, se va ierta a fugi în ori-care direcțiune, să intre prin zătorul și în cerc și cel lovit să dea lovitură primită îndată înapoi.

La casă că nu vor fi mai mult decât 12—14 jucători, atunci îi lăsăm să formeze un cerc simplu fără ca să stea câte 2 după olaltă. Acela înaintea căruia se va așeza cel urmărit are să fugă. Regulele înșirate mai sus se vor observa și în cazul acesta.

Hoții și Gardiștii.

La jocul acesta se recere un loc de 50 pași în lungime. La o depărtare de 20 de pași dela un capăt al locului se înfige un băț în pământ, ear' pe el se așează o batistă sau alt obiect. Jucătorii sunt împărțiți în 2 partide egale, cari stau față-'n față la distanță de 50 pași; cei-ce sînt de băț, 20 de pași îndepărtați se numesc hoții, ear' cei-ce stau la distanță de 30 pași sînt gardiști. La un semn dat de conducătorul jocului fuge din fie care partidă câte un jucător; hoțul aleargă spre băț, ia batista și se întoarce spre locul de unde a plecat, pe când gardistul, care a fugit cu dînsul deodată se încearcă a-'l prinde înainte de ce el a sosit cu furtul (batista) acasă. Dacă hoțul e prins sau chiar numai atins de gardișt, atunci el devine prizonier și se așează la o parte a locului de joc. Batista se așează din nou pe băț și jocul se continuă fugind acum alți doi. După-ce au fugit fie care din ambele partide se numără prizonierii și ei se reintorc acasă. Acum își schimbă partidele locul și hoții devin gardiști, ear' gardiștii hoți și jocul se continuă fugind precum am descris mai sus. Pentru-ca

*) *»Borcănelul«* se numește jocul acesta în Brașov; se mai numește într'alte locuri și *»ulceica«* sau *»unde-'i al treilea«*.

jocul se meargă mai iute se numărotează jucătorii din fie care partidă începând cu numărul 1. Când conducătorul jocului va rostî un număr d. es. nrul 4, atunci atât gardistul cât și hoțul numărotat cu numărul 4 au să fugă.

(Va urma).

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare).

Și visau dușmanii visuri frumoase în tabără. Turcii visau de raiul Mohamedului lor și de frumoasele Moldovence ce le vor avé ca mâne roabe albe și moi; frații Munteni visau scârbosul vis al biruinței asupra fratelui, ear' Sécuii, cum spune chiar un istoric din bētrâni, visau că dobândesc în rēșboiu și se întorc acasă cu aceea ce Turcilor nu le trebuia, cu — turme mari de porci...

Ei se vedeau bine adăpostii de străjile trimise departe înainte. Căii și-'i sloboziseră pe câmpuri de pășteau fără pripoane.

Zorile începuseră a se ivi și dimineața era cu bură, cum e de regulă în apropiere de ape.

Deodată fericții visători fură treziți din dulcele somn prin o musică dătătoare de fiori de iad: de musica groaznică a strigătelor de alarmă, a țipetelor de durere, a rânchezurilor sălbatice și a zingănitului de arme: era poporul ce căzuse pe neașteptate peste ei, intrat prin larga ușe ce 'și-a deschis prin prinderea pazei de cei 400 Munteni!

Ioan-Vodă trimise pe vornicul Dumbravă să încunjure tabăra dușmană și s'o atace pe la spate cu cele 12 centurii de Căzaci, în vreme-ce el însuși desfășurându-'și în linie lungă trupele, va ataca în mijlocul lor, cu inima sa, cu aripa sa dreaptă va da năvală asupra aripei stânga a lor, și cu aripa sa stângă va potopi aripa lor dreaptă!

Vornicul Dumbravă sfărîmă cu teribilizii sei Căzaci zidul gros de dușmani ce copereau din dos corturile generalilor, și străbătă până la acestea, trezind și răspândind groază și fiori de moarte în oștirea dușmană, care 'și-a perdut capul, vėzēnd pe vrășmași străbătuți chiar în mijlocul ei, și și pe de laturi și în față, isbită cu foc grozav!

Un istoric vechiu, de pe acele timpuri, descrie în limba latinească această luptă în următorul chip:

»Era o vedenie hidoasă (după sfîrșitul încăierărei). Tot întinsul câmpului era coperit de trupuri moarte, presărat de arme, îmbuibat de sange. Numai ici-colea mai vedeai sbătându-se câte un rănit între vieață și moarte, vrēnd să se ridice, vrēnd să stee în picioare, vrēnd să fugă, dar' căzēnd earăși peste normanul de morți!...

Din cele 62.000 de inimi, ce tabări-seră peste mica țeară ca se-'i alunge Domnul și se-'i pună pe altul, care să fie slugă plecată păgânului, 50.000 au rămas morți în crâncena încăierare! Abia unul din șese a putut scăpa. Între ei a scăpat și Petru Schiopul, știe D-zeu cum.

Acesta fu al doilea rēșboiu al lui Ioan-Vodă (ântăiu la venirea se-'și iee tronul), și e ântăiul în care își dovedi agera s'a minte și pētrundere militară, de a prinde clipa cea mai potrivită și-a alege forma cea mai norocoasă de atac asupra dușmanului, spre a-'i dovedi că este Vodă-cel-Cumplit!

Un chiot de bucurie rēsună peste țeară în lung și lat, și poporul care deja îl iubia pe strașnicul Ioan, începă a arde pentru el, a se închina vitejiei și istețimei lui!

Mare a fost, ce-'i drept, vrednicia vornicului Dumbravă în strălucita aceasta biruință, căci el 'și-a împlinit de minune amēn-

două sarcinile ce 'i-s-au dat: de a prinde paza lagărului dușman, și de a sări apoi în spațele acestuia ca trăsnetul, în vreme-ce Domnul îi va ataca din față! Și una și alta Dumbravă a isprăvit-o brav!

Dar și Ioan-Vodă însuși, a dat dovezi strălucite de trezvie și vitejie. Cu el alături lupta d. e. păcălabul Golia, care era unul din cei mai credincioși și de folos ai lui și îmblăteau amândoi fără milă la dușmani, când eată un iatagan păgân să ridică asupra lui Golia! Golia nu-l băgă de seamă. O clipită încă și Golia va căde mort! Dar agerul Vodă prinde primejdia, și cu o singură lovitură isbește lovitura păgânului, îl doboară, și își scapă cu viață pe credinciosul seu!

La Tarigrad (Constantinopol), în Muntenia și în Ardeal, vestea zdrobirei armatelor unite, de 62.000, cu abia 10—11.000 Moldoveni, la Jeliște, a căzut ca un trăsnet! A băgat fiori în Sécui și în Munteni, a ridicat sângele în obraz puternicului Sultan. Trebuia pregătită încercare nouă spre a spăla nespălată rușine pătită. Vom vedea cum și ce s'a întâmplat!

Almanachul învățătorului român.

— Scrisoare către un prieten. —

Iubite amice!

Mai rugat, ca ajungând în Sibiu, să caut o carte potrivită pentru d-ta și să 'ți-o recomand, de nu 'ți-oiu pute-o trimite numai decât. Am cercat în librăria »Tribunei« și am găsit tocmai proaspăt *Almanachul învățătorului român* pe anul școl. 1899—1900. Chiar venise dela compactorul. De erau mai multe sosite, cumpăram 2, să-ți trimit d-tale unul, că merită. E de toată frumuseța. Legat frumos în pânză, (rosa, verde, albastră, cafenie etc.), pe fața scoarței dintâi împodobită cu decorațiuni e titlul tescuit în negru. Hărțile e fină, ilustrațiunile sunt frumoase, (portretele prof. Dr. D. P. Barcianu și Ioan Pop Reteaganul). Îți spun drept că ne face cinste acest Almanach. 'Ți-l-aș fi trimis eu dacă nu 'mi-s'ar fi spus că ești printre prenumerați. Ca să știi ce conține, eată îți citez aci cuprinsul lui:

Prefața, de redacțiunea »Almanachului. Eată ce ne spune în ea:

Întâm în al doilea an al vieții. »*Almanachul învățătorului român*« s'a dovedit a răspunde unei lipse simțite, de toți cei cu bun simț, pentru-că a reușit să învingă toate greutatele începutului, și de azi încolo, nădăduim în Dumnezeu, nici nu se va mai poticni în mersul seu.

Scopul nostru a fost și este: a da în mâna *învățătorului român* o cărticică, de care în fiecare zi să se poată folosi, și care *an* de *an* îmbogățindu se, să devină cu vreme o legătură intimă între cei 3000 de *dascăli români*, cari deși sunt călăuziți în viață de același ideal, deși muncesc în același ogor cultural, deși împărtășesc aceeași soarte grea, n'au totuși un loc de *întâlnire comună*, unde fără de nici o deosebire să-și poată da mâna, spre a se ajutara, și să-și poată spune câte o vorbă colegială, *frățescă, românească* spre a se mângâia și îmbărbăta în susținerea luptei grele, ce o duc pentru *luminarea poporului român*.

E drept, *Almanachul nostru* conține *călindarul* din 1/13 Septemvrie 1899—31 Aug. 1900, adecă pe întreg anul școlastic, în care am intrat. Pe pag. călindarului la fiecare lună sunt *povești economice*, că noi, învățătorii dela sate, fără ceva economie, nu putem fi. Ba trebuie să fim chiar model în purtarea economiei. Față cu călindarul fiecărei luni, sunt notițele referitoare la *tipic* pentru acea lună. Și e bine așa. Că noi, învățătorii, confesionali, ținem și strană în biserică, trebuie să ne împlinim și datorința de creștini și să premergem cu exemplu bun poporului. Și, ar fi sub demnitatea noastră să întrebăm pe diacul cel bătrân: *Nene, azi ce glăs e? Care catavasi se pun?*

Almanachul nostru ne învață, de nu avem numai să-l consultăm pe el. Aceasta așa merge până încheie anul cu finea lui August 1900.

Aci așa avè o dorință: Fratele nostru *Velceanu* să facă o învoire în *Almanachul* viitor. Să introducă în *Almanach* și călindarul țeranului român, așa numitul »călindar al babelor«, dupăcum erau cele 2 compuse de fie-iertatul *Mangiuca*, tot Bănățean și el, ca și dl *Velceanu*. O să-ți scriu. Și o să atrag atențiunea colegilor nostri, ca să raporteze, că la ei în sat, ce însemnătate populară are cutare și cutare zi și ce datini sânt împreunate cu ea? Înțeleg datini și credințe populare. Răspunsurile să le adreseze la »*Foaia Poporului*« în Sibiu, care le adună și le pune la dispoziția redactorului acelei părți a *Almanachului*. Știi că ar fi interesant? Dar despre aceste mai pe larg în altă scrioare.

Mai departe conține *Almanachul* nostru:

Date cronologice pe anul 1900, regețul anului, sărbătorile și alte zile schimbătoare, posturile, deslegarea postului, cronologie pe anul 1900 (foarte bogată), date genealogice pentru: a) Austro-Ungaria, b) România, c) ceialalți domnitori europeni. Apoi: afaceri de postă și telegraf, competențe de timbre (asta-ți foarte pe larg tratată). Scala timbrilor.

Mai tot ce-ți până aci, vei afla de altcum și în alte călindare bune; dar ce urmează de aci încolo, în alt călindar nu mai afli:

Sematismul în estras al bisericeii ortodoxe orientate române din Ungaria și Transilvania pe anul 1899.

Aci găsești date din fiecare diecesă ortodoxă, cum se compun consistoriile, găsești cu numele fiecare asesor, apoi despre stipendii, școale etc.

Tot asemenea și tot așa de detaliat găsești *sematismul* metropoliei grece, încât învățătorul poate să știe cum e organizată *biserica română* și în casuri de lipsă la cine să se adreseze.

Și mai interesant, pentru noi *învățătorii*, e *sematismul* ce urmează după aceea: asupra *Reuniunilor învățătorescii*. Găsești aci rînd pe rînd fiecare reuniune ori societate învățătorescă, cu organizația, ramificația sa, ba și cu raport despre *activitatea* sa peste anul din urmă. Nu știu dacă sînt introduse chiar toate *Reuniunile*. Eu schițez aci *sematismul* să vezi, și dacă observi că lipsește vre-una să-l faci atent pe colegul *Velceanu*, ori să-l faci conducătorii *Reuniunii* cari ar lipsi... Căci nu e vina redactorului dacă lipsește vre-una. El bucuros le va introduce în viitor pe toate. Eată cari sînt introduse:

Reuniunea inv. rom. gr-or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului. A. Membrii. B. Presidiul actual. C. Comitetul. D. Despărțimintele. 1. Desp. Bisericeii-albe; 2. Desp. Bocșei; 3. Desp. Bozovicului; 4. Desp. Buziașului; 5. Desp. Caransebeșului; 6. Desp. Ciacovei; 7. Desp. Făgetului; 8. Desp. Lugoșului; 9. Desp. Mehadie; 10. Desp. Oraviței; 11. Desp. Panciovei; 12. Desp. Verșetului. E. Activitatea Reuniunii. — *Reuniunea învăț. dela școalele pop. cont. din protopopiatele arădane, I—VIII*. A. Membrii. B. Presidiul. C. Comitetul; D. Despărțimintele. 1. Desp. Aradului; 2. Desp. Butenilor; 3. Desp. Chișineului; 4. Desp. Hălmașului; 5. Desp. Ienopolei; 6. Desp. Radnei; 7. Desp. Șiriei. E. Activitatea Reuniunii. — *Reuniunea inv. gr-cat. »Mariana« din Năsăud*. A. Membrii. B. Presidiul. C. Comitetul. D. Filialele. E. Activitatea Reuniunii. — *Reuniunea inv. gr-orientali rom. din districtul Sibiului*. A. Membrii. B. Presidiul. C. Comitetul. 1. Desp. Sibiului; 2. Desp. Seliștei; 3. Desp. Avrigului. D.

Activitatea Reuniunii. — Reuniunea inv. gr-cat. din jurul Gherlei. A. Membrii. B. Presidiul. C. Comitetul. D. Despărțimintele. E. Activitatea Reuniunii. — *Reuniunea inv. gr-cat. din diecesa Lugoșului*. A. Membrii. B. Presidiul. C. Comitetul. D. Activitatea Reuniunii. — *Reuniunea inv. gr-cat din finutul Hăgeșului*. A. Membrii. B. Presidiul. C. Comitetul. D. Biblioteca. E. Averele Reuniunii. F. Activitatea Reuniunii. — *Reuniunea învățătorilor gr-cat. din archidieceza gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș*. A. Membrii. B. Presidiul. C. Despărțimintele. D. Activitatea Reuniunii.

Partea aceasta a *Almanachului*, începând dela pag. 50 până la 94 este de tot interesul pentru învățător, că aci vede numele fruntașilor nostri bisericești și școlari din această patrie, aci vede pe cei-ce muncesc dela os în ogorul culturii noastre morale e naționale, aci vede și activitatea lor. 'Ți-se umple inima cetind atâtea nume însemnate și scumpe pentru noi.

Dar aci earăși așa da un sfat fratelui redactor *Velceanu*. Puie-și caru 'n petri, încerce, scrie, alerge și facă să compună odată *sematismul complet al tuturor învățătorilor români din patrie*.

Aș esclama de bucurie să ved odată lista asta lungă, în care se gădesc fiecare comună românească, din cel mai îndepărtat colț și să ni-se spună cum cheamă pe colegul, pe fratele, care munceste acolo, poate într-o insulă în marea străinismului, — pentru aceeași țintă ca și mine, învățătorul de lângă Sibiu ori Blaj.

Lucrul e greu, negreșit, dar nu e cu neputință. Domnii protopopi și protopresbiteri ar da de sigur datele necesare pentru întemeierea listei. De aci încolo ar fi datorința fiecărui învățător să anunțe la redacțiunea *Almanachului*, când ar trece dintr-o comună într'alta, ori — la pensie. Atunci cred, că mai mulți 'și-ar cumpăra *Almanachul*...

Să vedem nu se va realiza propunerea asta, care nu e numai a mea, pe anul viitor?...

Almanachul are și parte literară, care conține:

Odă la desvélirea bustului gramaticului *Ienăchifă Văcărescu* (poes.). *Dr. Daniil P. Barcianu* (biogr.). *Sentențe pedagogice*. *Ioan Pop Reteaganul* (biografie). *Școala și biserică* (un frumos articol pedagogic). *Cugetări*. *Dascălii mei* (amintiri din copilărie), de Al. Munteanu. *Școala lui Lazăr* (o scenă din piesa istorică »100 de ani«, de I. L. Caragiale). *Maxime*. *Plugșorul anului* (dedicat inv., de C. Teodoru). *Dragi pe-ascunsul* (poesie de Adrian Ungurianu). *Pro domo*. Sub această rubrică aflăm *Echouri* la apariția anului I al *Almanachului* dela scriitori de valoare, ca: Dl Stefan Velovan, dir. de ped. în Craiova; d-șoara Maria Cioban, prof. în Sibiu; domnii Dr. Petru Barbu, profes. în Caransebeș; Emeric Andreescu, inv. pens. în Timișoara; Alesandru de Mocsonyi, mare propr. în Birchiș; Vincențiu Babeș, part. în Budapesta; Stefan Antonescu, preș. sed. orf. în Șiria; Iuliu Vuia, inv. în B.-Comloș; Ioan Simu, inv. pens. în Arad; Iosif Moldovan, inv.-dir. în Arad; Demetriu Pruneș, învățător în Bocșa-română; Ioachim Muntean, învăț. O.-Béba; Teodor A. Bogdan, inv. în Bistrița; George Cătană, învăț. în Valeadieni; George Lipovan, învățător în Maciova; Domețiu Dogariu, inv.-dir. în Sătulung; Atanasiu Lipovan, învățător în N.-Szt.-Miklós; George Dragoescu, inv. în Oravița-montană; Iosif Miclea, inv. în Rafcea; Nicolae Stef, inv. în Arad; Nicolae Costea, inv. în Cianadul-ung.; Sim. Andron, inv. în Sarafalva; George Jian, inv. în Oravița-română; Ioan Miclea, inv. în Voivodinți; B. I. Neagu, inv. în Ususău. Eată ce zice acest frate al nostru:

»Poftesc un viitor de aur Almanachului, care carte mult ne interesează pe noi învățătorii«. Ear' dl Avram Nera, învățător în Reșița-mont. recunoaște, că:

»Frunzărind Almanachul, la prima vedere chiar și forma lui face impresiune bună«...

Urmează: »Școala confesională«, cu următorii articoli:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile populare.

Din **drepturile și datorințele** învățătorului, extras din art. de lege XXXVIII. din 1868. Capitolul acesta e de neapărat interes pentru noi. — **Literatura noastră școlară** în ultimul an. De aci se vede ce s'a produs mai proaspăt din literatura noastră pedagogică.

Apoi urmează »**Cartea experiențelor**«, care și-o umple fiecare învățător, după experiența ce o face în fiecare lună, din fiecare obiect de învățământ, în fiecare clasă.

Apoi »**Împărțirea orelor**« și »**Consemnarea și clasificarea**«, care se încheie cu »**Conspectul general**«.

Urmează apoi »**Apendice**« despre cărți împrumutate, venite și spese, notițe și bilanț general. — În fine o mulțime de foi goale și anunțuri.

Din cuprinsul variu și bine ales, te vei convinge, iubite amice, că acest *Almanach* e un »**Vade mecum**« pentru învățători, care îl pot purta tot cu ei, în formă de *notiț* și din care la tot momentul pot afla cum stau cu toate afacerile lor.

Nu începe deci nici o îndoială, că atât d-ta, cât ori-și-care învățător nu se poate lipsi de el. Îl poate procura dela »**Tipografia**«, societate pe acții în Sibiiu cu prețul de 2 coroane.

Când îl vei primi, poate deodată cu scrisoarea mea, te vei convinge despre tot ce am spus și după-cum te cunosc, inimă caldă și bună, sînt sigur, că vei comanda vre-o zece exemplare ca să le pui în mâinile colegilor d-tale vecini, care-ți vor fi mulțumitori.

Salutare

Ioan Pop Reteganul.

Răvașul școlai.

Concurs școlare. Pentru întregirea posturilor învățătoresți la școlile gr-cat. din: *Iezvin* (diecesa Lugojului), *Feiurd* și *Acintiș* (archidieceasă) este scris concurs cu termin de 15 Octomvrie, resp. la Iezvin 31 Octomvrie. În *Panța* (diecesa Lugojului) este scris concurs pentru întregirea postului de capelan-învățător Termin 31 Octomvrie.

Adunarea învățătorilor din Sătmar. Cercul filial *Ardușat-Someș* al Reuniunii învățătorilor gr-cat. rom. din archidiaconatul *Sătmarului* aparținător diecesei Orăzei-mari, conform decisului adunării ținute în Lipou, își va ține adunarea sa de toamnă în *Bozinta-mare*, la 23 Octomvrie st. n. a. c., la care cu tot respectul sînt invitați m. o. d. preoți directori școlari, p. st. d. membri fondatori, ordinari, onorari și părținitori, precum și toți binevoitorii învățământului nostru popular.

Din **ordinea zilei** estragem următoarele: 1. La 8 ore liturghie. 2. La 9 ore prelegere practică despre *colonizarea Românilor*. 3. La 10 ore deschiderea adunării. 4. Cetirea și verificarea protocoalelor adunării antecedente. 5. Critica prelegerii. 6. Raport presidial despre activitatea Reun. fil. 7. Raportul cassarului. 8. Raportul bibliotecarului. 9. Constatarea absențelor. 10. Pertractarea scuselor pentru absențe. 11. Cetirea criticelor asupra elaboratelor adunării trecute. 12. Cetirea istoriilor singuraticelor școlae din cerc. 13. Collec-

tarea taxelor dela membri. 14. Constatarea restanțelor de taxe. 15. Rapoarte despre rezultatul esamenelor an. tr. 16. Rațiociniul despre fondul de premiare. 17. Împărțirea regulamentului. 18. Diverse propuneri și 19. Defigerea locului pentru adunarea viitoare.

CRONICĂ.

In amintirea Ioanei Bădilă d-na *Ioana Moldovan n. Farkas*, mama răposatei, și dl *Ioan Bădilă*, jude la tribunalul din Sibiu, au dăruit pentru muzeul școlaelor române din Brașov o frumoasă colecțiune de stufe de aur, argint, cositor și aramă.

Din Boz ni-se scrie: Subscriții membri ai comitetului parochial gr-or. din *Boz* (comit. Albei-inferioare), ne-am aflat datori a ne aduna în 7/19 Septemvrie a. c., în urma scrisoarei din »*Foaia Poporului*« nr. 33 din 15/27 August a. c. în o cronică ce s'a scris asupra preotului din Cunța, *Ioan Petrașcu*, care administrează și parochia de aici. Cele scrise acolo nu sînt adevărate, căci eată cum stă lucrul: Cu prilejul comasării ne-am sfătuit toți locuitorii să ne luăm avocat, fiindcă nu ne-a convenit împărțirea hotarului ce se plănuise. Noi am rugat pe părintele *Petrașcu*, să ne recomande un avocat. Dinsul ne a și recomandat pe un avocat român vrednic (*Dr. Frâncu*) și dacă procesul a fost păgubitor, e vina noastră, că nu l-am purtat până la sfirșitul comasării.

În anul acesta Români nostri gr-or. și gr-cat. au făcut o *școală împreună*, școală frumoasă, care ne face cinste și laudă. Cum de s'a făcut această școală tocmai în anul acesta, când părintele *Petrașcu* administrează parochia și după-cum se scrie în scrisoare, ar fi băgat ură și neînțelegeri între frați? Întrebăm earăși: cum de școala nu s'a făcut mai nainte când frații au trăit în bună înțelegere, după-cum se zice tot acolo și când anii au fost mai buni? Eată cum se respiră neadeverurile.

Mihăilă Igna. Nicolae Springean. Ioan Springean. Ioan Pățian, fost învățător. *Petru Grecu, George Putian, Vasile Cotirlea.*

Așa adeverească acesti oameni și noi nu ne îndoim, că vor fi avînd drept. Dar' noi am aflat pe altă cale, că între părintele *Petrașcu* și între preotul *Oprian* și ginerele acestuia *G. Buda* sînt vecinice neînțelegeri, așa că de câteva-ori au ajuns și la proces și la pîri pe la solgăbiru etc. Eată unde duce patima! Rușine! Și cu deosebire rușine s'e-î fie aceluia sau aceluia, cari provoacă și nutresc certele urite, care strică și poporului.

Din barbariile gendarmerești. În 3 August s'a iscat un incendiu în Seliște, comitatul Turda-Arieș, arzînd casa lui *Bodea George*. La șaptele, că focul ar fi fost pus anume, au eșit în comună patru gendarmi și luând pe *Bodea Mateiu* și nevastă-sa, vecinii lui *Bodea George*, i-au dus la casarmă și i-au bătut așa de crunt, încât femeia și astăzi zace din acea bătaie; au fost ținuți închiși la gendarmerie o zi și două nopți, apoi predați judecătoriei, unde după arest preventiv de 8 zile constatându-se nevinonăția lor au fost dimiși acasă. Aceasta ni-o scrie abia acum nenorocitul *Bodea Mateiu*, cel bătut de gendarmi, împreună cu nevastă-sa; o publicăm ca un cas concret mai mult la pomelnicul schinjuirilor ce blîndul popor are să îndure dela împenații stăpînirii.

Adunările de controlă în Sibiiu se vor ține: pentru rezerviștii armatei

comune în 22 Octomvrie dim. la 10 ore la comanda de întregire (strada *Schewis* nr. 34), pentru rezerviștii dela honvezi în 26 Octomvrie la 9 ore dimineața în casarma de honvezi (piața *lemnelor*), ear' pentru glotași în 30 Octomvrie (cei cu apertinența în Sibiiu) și 31 Octomvrie străinii cu locuința în Sibiiu, la casa orașului.

Cununie. D-șoara *Silvia Maria Valeria Moldovan* din *Blaj* și dl *Aurel G. Stoica*, asistent de inginer, în Sibiiu, anunță cununia lor, ce se va celebra Duminecă, la 10/22 Octomvrie, la 3¼ ore p. m. în biserica catedrală din *Blaj*.

Din Sebeșul-de-sus. Din *Sebeșul-de-sus* (comitatul Sibiiu) primim informațiuni amănunțite referitoare la starea școlaei de acolo și la alegerea învățătorului, — ca răspuns la scrisoarea publicată despre aceasta — care în resumat sînt următoarele:

Încă din anul 1898 s'a simțit lipsa sistemisării de al doilea post de învățător la acea școală, căci numărul copiilor deobligați a o frecuenta e mult mai mare, decât s'e-î poată instrua un unic învățător. Aceasta au recunoscut-o atât organele superioare ale statului, cât și cele ale bisericei noastre, care ne-au recercat să înființăm acel post. Comitetul parochial de aci a și satisfăcut acelei recercări, a lărgit edificiul școlar, s'a întrepus la reprezentanța comunală de a votat un ajutor anual permanent de 300 fl. din alodiul comunal, pentru susținerea învățătorului al doilea.

Deci fiind acum școala din *Sebeșul-de-sus* cu doi învățători, să sperăm că afacerile învățământului vor merge mult mai bine ca în trecut. Aceea încă de sine se înțelege, numai așa se poate întempla, dacă învățătorii vor fi conștii de chemarea lor, dacă preotul le va sta în ajutor dimpreună cu tot poporul, vîzînd ca copiii să frecventeze școala regulat, să aibă cărțile și uneltele de lipsă, ear' școala să fie provăzută asemenea cu toate recuisitele de învățământ. Pe asta cale urmînd pot redeschide biblioteca populară și o pot îmbunătăți și inavuși spre binele obștei. Și aceste toate se pot face, numai bună înțelegere să fie între preot, învățători, și popor.

Să le ajute D-zeu!

Dar evlavios. Un prea frumos dar au adus casei lui Dumnezeu dl *Ioan Lăzăroiu*, comerciant în Orăștie, cu stimata d-sale doamnă, dăruind de curînd sfintei biserici de acolo un rînd întreg de vestminte preoțești, felon, patrafir, poas, pocrovețe și aer, din frumoasă materie de mătăasă, și un stichariu alb, toate în preț de peste 40 fl. La *Stă-Mărie mică*, hainele au fost sfîntite și predate folosinței. Fapta de buni creștini a dlui *Lăzăroiu* și d-na, e vrednică de toată lauda și recunoștința.

Necrolog. *Iuliu Oprisor*, sodal curelar, a răposat Duminecă, în 8 Oct. n., în Ocna-Sibiului, în etate de 21 ani. În mormîntarea s'a făcut Marția trecută.

„**Tiran — ca toți Habsburgii**«. În institutul »*Fracisc Iosif*« din Buda s'a întemplat ceva senzațional, dar' cercurile competente ar dori mult, ca lucrul să se tușeze. Îl spune însă »*Hazánk*« în numărul dela 6 Octomvrie. Anume *Varga Ottó*, profesorul de istorie, prelegînd despre împăratul *Leopold I.* a zis că: »*a fost tiran — ca cei mai mulți dintre Habsburgi*«. Băiatul unui general din armata comună a spus acasă, ce a zis »domnul profesor« despre *Leopold I.*, ceea-ce auzind generalul, a făcut imediat arătare în contra profesorului. La câteva zile după aceasta profesorul *Varga* a fost dat afară din prost. În hîrtia de destituire ministrul invoacă drept motiv de desti-

tuire, că profesorul a ținut băieților »prelegeri cuviincioasă« despre marchisa de Pompadour.

Afară de destituire Varga e dat în judecată pentru *lesa majestatis*.

Foile ungurești mai spun, că Varga în firul unei prelegeri ar fi zis:

— »*Ó Felsége Isten kegyelméből való extrawurst.*« (Din grația lui Dumnezeu M. Sa e un extrawurst).

Aceasta a spus-o la protocolul de investigație un elev și au întărit-o cu subscrierile lor alți cinci elevi.

La aceasta treizeci alți elevi au dat declarație în scris, susținând că frasa de mai sus ei au auzit-o dela dl profesor astfel:

»M. Sa nu este extrawurst din grația lui Dumnezeu, ci Regele Ungariei încoronat conform legilor.«

Veronica Eufemia Lupan născ. **Giula**, vrednica soție a bravului învățător **Atanasiu Lupan**, din **Baia-Spie**, trecând la cele vecinice, după-cum ni-se scrie, a fost înmormântată la 1 Septembrie st. n. a. c., cu o mare pompă, după-cum a meritat. Popor mult, învățătorii din jur cu soțiile lor și cinci preoți au petrecut la mormânt pe vrednica soție a nemângăiatului învățător. Predica o a rostit dl Dr. Epaminonda Lucaciu, din **Șișești**. Ear' d-șoarele Lucaciu au depus pe cosciugul ei o frumoasă cunună legată cu o petea scumpă în tricolor național.

Toate acestea sînt dovezi de iubirea și stima ce s'a bucurat răposata până era în viață. Dumnezeu să o odihnească în ceata celor aleși ai Lui!

A apărut în tipar următoarea broșură: **Simplificarea grafiei și ortografiei**, de **Ilie Trăilă**. Caransebeș, 1899. Se poate procura dela autorul, din **Orașița**. Prețul 35 cr.

Atragerea aminte a cetitorilor nostri asupra dărei de seamă asupra Almanachului învățătorului român. Frumosul și folositorul Almanach e neîncunjurat de lipsă a-l ave fiecare învățător, preoții și alți inteligenți.

Totodată atragerea aminte și asupra articolului dela sfîrșitul foii despre *esposiția de poame*, ce o va aranja »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu«. În nrul. viitor vom da programul *esposiției de vite*.

Tinerimea română dela universitatea din **Budapesta** și-a ținut Joi seara obișnuita seară de cunoștință, în decursul căreia, în semn de recunoștință față de **Ioana Bădilă**, binefăcătoarea tinerimei, s'au colectat aproape 30 fl. pentru masa studenților dela școalele române din **Brașov**. În firul petrecerii s'au rostit mai multe toast, între cari al dlui I. Lăpădat remarcă datorița dublă a tinerimei: datorița de școlar și datorița față de părinți și strămoși, față de popor. Înceamă tinerimea să-și pună drept cea mai sfântă țintă folosul, progresul și bunăstarea poporului din care a eșit; după intrarea în viața practică să nu-și uite de acest popor, care cu sudoarea feței sale o susține, ci luând exemplu »dela falanga de atleți, cari azi cu atăta stăruință luptă pentru progresul poporului nostru«, să-și aducă și ea, dacă se poate și acum, dar' mai virtos în viitor foloase reale, fie acelea morale sau materiale.

Primar împușcat. Din **Cociuba** (**Bihor**), ni-se scrie: Mercuri, în 27 Septembrie mergînd primarul (judele comunal) **Vasilii Pafucan** la **Oradea-mare** în cauze comunale, la reîntoarcere venind cu trenul de seara până la **Ginta**

(**Gyanta**) și de acolo cu forspontul comunei, când eși din comuna vecină **Cheșa**, în hotarul comunei noastre un răuvoitor 'i-a descărcat arma și 'l-a împușcat în partea stîngă. Cerînd îndată ajutorul medicului, glonțul a fost scos pe lîngă mari suferințe. Acuma primarul se simte mai bine, medicul crede că se va vindeca.

D. Cociubanul.

Cârțan — la **Roma**. Inevitabilul cioban **Cârțan** a sosit în 5 Octombrie la **Roma**. Fără de el nici nu s'ar fi putut ține congresul orientaliștilor.

Din »**Foia Poporului**« se află de vînzare următoarele cursuri: 22 nri din 1894; 49 nri din 1895; 33 nri din 1896 la **Petru Fărcaș** în **Jucul-de-jos** p. n. **Apahida**. Tot acolo se află de vînzare 40 de cărți de fîn bun, neplouat, fîn de fînă. Cine are lipsă de el să se înteleagă cu graiul viu ori prin scrisoare cu sus numitul.

Ninsoare. Ieri ținuturile Sibiiului au fost udate de o ploaie rece, care cu mici întreruperi a durat toată ziua. Pe unele locuri a fost amestecată cu ninsoare-mielușei. Astfel un călător sosit aseară spune, că dela **Săcel** până aproape în **Cristian** a călătorit pe ninsoare. — Azi timpul e rece. În multe biurouri și restaurante s'a făcut foc.

Grindină în Octombrie. Se serie din **Budapesta** că acolo a căzut Duminică grindină, întocmai ca în dricul verei, ceea-ce a făcut ca temperatura să răcească la moment în mod simțitor, așa, că sobele calde și paltoanele bine căptușite au început numai decît să devină obiecte prețuite și bine căutate. Grindina, amestecată cu vînt, a conturbat și **ruga** din **Budapesta**, care se ținea tocmai Duminică, ear' efectele grindinei se simțesc bine și la — **Sibiiu**.

Țigani vagabunzi cu câțiva ani mai înainte furaseră din **Luciu** pe băiețelul de 8 ani **Francisc Sched**, pentru a-l crește de cerșitor. Spre acest scop 'i-au rupt piciorul drept și 'i-au făcut cu fer ars rane oribile pe întreg trupul. Mai apoi voiau să-și scoată și ochii, dar' băiatul a fugit dela ei. La arătarea lui gendarmăria a prins întreagă caravana.

București—Berlin. Vineri s'a inaugurat firul telegrafic direct între **București** și **Berlin**.

Ninsori. Aproape de prin toate părțile țerei se raportează despre timp rece, ploi și ninsori. **Levocea**, **Bártfa**, **Eperjes**, **Liptó-szentmiklós**, cu ținuturile lor, sînt ca în dric de eamnă, hotarul e acoperit de neaună, temperatura e de 4—5° sub zero. În **Transilvania** încă a nins prin multe ținuturi, în urma căreia temperatura a scăzut foarte mult. Pe la **Făgăraș** a nins vr'o două zile; munții **Brașovului** (**Buceciul** și **Șulerul**) sînt în vestmînt alb până jos la șes, ear' bătrînul **Negoiu** și **Surul** strălucesc de albeață încît stau să-și iee vederea.

A 3-a

Esposiție de poame, struguri și derivatele lor aranjată de

»Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului«

I. Programul

esposiției, ce se va ține din 22 până în 29 Octombrie st. n. 1899 inclusiv în orașul **Sibiiu**.

1. În scopul de a înainta pomăritul și viieritul, »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului« va aranja în cursul celor opt zile amintite, în orașul **Sibiiu** o esposiție de poame, struguri și derivatele lor, avînd a se împărți de astă-dată premii în sumă de

170 coroane, din cari 150 dăruite de **Reuniune**, ear' 20 coroane dăruite de membrii comitetului central al **Reuniunii pentru cea mai frumoasă colecție de poame**; deasemenea se vor distribui și diplome de recunoștință.

Esposiția va cuprinde poame și struguri de tot felul în stare naturală, deasemenea derivatele lor, anume: poame uscate și ferte, licitar, compot, dulceață, must, vin, rachiu, oțet, oleiu etc., cum și unelte, întocmiri și modele din ramurile atinse.

2. Esposiția se va deschide Duminică, în 22 Octombrie n., la 11 ore înainte de prînz și va dăinui până în 29 Octombrie st. n., la 3 ore d. a.

Esposiția se va ține în pavilionul **Reuniunii de patinat** (strada **Schewis**, lîngă **Gesellschaftshaus**).

3. Ca esponenți pot lua parte afară de membrii **Reuniunii**, locuitori din întreg comitatul Sibiiului, **cum și locuitori din alte comitate**, numai cît premiile se vor încuviința cu preferință membrilor.

Cerînd trebuința, esponenții au să dovedească, că au produs înșiși obiectele espuse.

4. Merele, perele, gutuile și persecele au să fie espuse fiecare soi în câte cel puțin 5 esemplare sănătoase și bine dezvoltate, ear' prune, nuci, struguri ș. c. l., cît trebuie spre a umple un tăier îndatinat.

Abateri se pot face numai cu poame și struguri de o valoare și mărime neobiciuită.

Esponenții au să însemne obiectele de espus cu numiri în regulă, eventual și cu numirea locală.

5. Primirea obiectelor în localul esposiției se face cu începere din 17 și până la 21 Octombrie st. n. prin comitetul aranjator local, care îngrijește de punerea lor în regulă și înzestrarea cu bilete, cuprinzînd numărul curent, numele și comuna esponentului, numirea pomologică și resp. locală a soiului.

Comitetul petrece aceste date și eventualele observări în o listă generală, care se înmanuează juriului.

Poame găunoase, putrezite sau altcum stricate, nu se primesc la esposiție.

Cu totul eșchiși dela esposiție sînt firește, strugurii și tot ce ar proveni din vile puse sub opreliște din cauza filoxerei.

6. Esponenții, cari nu ar lăsa obiectele trimise ca dar **Reuniunii**, despre ce trebuie făcută arătare, le vor lua în primire până **Marți**, în 31 Octombrie st. n., la 12 ore din zi, căci de aci încolo nu se garantează pentru ele.

7. Esponenții sînt îndatorați a se îngrijii înșiși de transportul obiectelor de espus.

8. Din poamele, ce s'ar trimite spre vînzare trebuie espuse cel puțin 20 esemplare nealese.

9. Se vor distribui drept premii diplome de recunoștință și se vor împărți de astă-dată 38 premii în sumă de 170 coroane, anume:

Grupa I. Poame în stare naturală.

Un premiu de 20 coroane în aur, dăruite de membrii din comitetul central al Reuniunii noastre pentru cea mai frumoasă colecție de poame.

a) mere, pere și gutui:

1 premiu de 10 coroane

1 » » 8 »

2 premii » câte 6 »

2 » » 3 »

2 » » 2 »

b) *prune și perseci*:

- 1 premiu de 8 coroane
1 „ „ 6 „
2 premii „ câte 3 „
2 „ „ 2 „

c) *nuci, alune, castane, migdale, carne ș. c. l.*:

- 1 premiu de 5 coroane
1 „ „ 4 „
1 „ „ 2 „

Grupa II. *Struguri.*a) *struguri de vin*:

- 1 premiu de 8 coroane
1 „ „ 5 „
2 premii „ câte 2 „

b) *struguri de masă*:

- 1 premiu de 8 coroane
1 „ „ 4 „
2 „ „ câte 2 „

Grupa III. *Derivate din poame și struguri.*a) *must, vin, rachiu, oțet și oleiu*:

- 1 premiu de 8 coroane
1 „ „ 6 „
3 premii „ câte 2 „

b) *poame uscate, lictar, compot, dulceață ș. c. l.*

- 1 premiu de 6 coroane
3 premii „ câte 2 „

Grupa IV. *Unelte, întocmiri, modele ș. c. l.*

- 1 premiu de 6 coroane
2 premii „ câte 2 „

II. **PREMIAREA.**

1. În scopul premiării, subscrisul comitet central a instituit un juriu consistător din domnii: Demet. Comșa, profesor, ca president; Dr. D. P. Barcianu, profesor; Ioan de Preda, avocat; Pantaleon Lucuța, căpitan c. și r. în pens.; Nic. Ivan, as. consistorial; Ilie Stanciu, econom; Ioan Gârbacea, propr. și Victor Tordășianu, oficial consistorial, toți din Sibiu; S. Medean, protopresbiter; P. Opincariu, proprietar, ambii din Sebeșul-săseș; Petru Drăghici, prim-pretor și I. Chirca, vicenotar comunal, ambii din Seliște; Isidor Blaga, paroch în Lăncrăm; Ioan Droc, protopresb. și Daniil Stroia, proprietar, ambii din Mercurea; I. Stoicuța, paroch și I. Bogdan, învățător în Săsciori; Ioan Ghișa, paroch în Rechița; Dumitru Munthiu, notar com. în Rechița; Nicolae Cărpinișan, paroch în Răhău; Antoniu Gherman, econom în Aciliu; Ioan Lazar, paroch în Apoldul-inferior; Dumitru Ivan, proprietar în Apoldul-superior; Ioan Căndea, protopresbiter în Avrig; Ioan Druhora, paroch în Boița; Ioan Bunea, notar în Cacova; Vasile Dobre, paroch în Căpâlna; Ioan Petrișor, paroch în Cornășel; Nicolae Dura, paroch în Deal; Daniil Cordescu, profesor în Fofeldea; Avram Acilenescu, notar în Galeș; Romul Z. Pop, paroch în Gârbova; Ioan Manta, paroch în Gurariului; George Stăneasă, învățător în Gușterița; Ioan Alexandru, paroch în Ilimbav; Demetriu Pamfiloiu, paroch în Jina; Pavel Goța, paroch în Laz; Petru Cucuian, paroch în Loman; Ilie Pop, paroch în Ludoș; Ilie PISOIU, primar în Mohu; Nicolae Moldovan, admin. prot. în Nocrich; Ludovic Pesamosca, proprietar și Dionisiu P. Decei, preot, ambii din Orlat; Ioan Șerb, paroch și Dr. Victor Mișu, medic, ambii din Poiana; Aureliu Milea, notar în Poclaca; Sim. Ghibu, paroch, I. M. Vulc, propr. și Pavel Opreș, primar din Pianul-român; Ioan Bona, paroch și Nicolae Todoran junior, primar, ambii din Pianul-inferior; Valeriu Florian, preot în Racovița; Emilian Cioran, paroch, Liviu Brote, proprietar și Moise Frățilă,

învățător, toți din Rășinari; Ioan Bânda, paroch în Roșia; Dionisie Iuga, notar în Rod; Nicolae Sasu, notar în Rusiori; Ioan Iordache, învățător în Săcădate; Val. Pop, notar în Săcel; Ioan Popovici, paroch în Săsăuși; Nic. Hința, învățător în Sebeșel; Toma Doican, paroch în Sebeșul-inferior; Ioan Mateiu, paroch în Sebeșul-superior; I. Popovici, paroch în Sadu; Ioan Popescu, proprietar și V. Popovici, paroch, ambii din Sibiel; Toma Dragomir, paroch și Nic. Fleschin, notar din Porcești; Clemente Nicula, paroch în Slimnic; Nic. Opreș, capelan și Ioan Opreș, econom, ambii din Șura-mare; G. Comșa, notar în Tălmăcel; Petru Iuga, adm. prot. și Ștef. Milea, notar pens. din Tilișca; Nic. Aleman, paroch și Nic. Hudișan, primar din Topârcea; Sabin Savu, notar, G. Ittu, paroch și Mihail Stănilă, proprietar, toți din Vale; Nicolae Vestemian, econom în Veștem; I. Platoș, învățător în Turnișor și Dumitru Șurian, paroch în Cristian; Toma Ciora, epitrop și Ioan Modran, învățător, ambii din Bungard.

Juriul se va întruni Marți, în 24 Octombrie n., la orele 10 a. m. în sala expoziției și va stabili lista premiilor, care va fi espusă la privire publică până la încheierea expoziției.

Membrii absenți se vor înlocui în ajunul lucrării, prin suplenți aleși din partea celor prezenți.

2. Nu este iertat a funcționa ca juror, când vorba e de obiectele proprii sau de ale rudeniilor mai deaproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a obiectelor espuse, le examinează pe rând și apoi se consultă asupra premiării, având comitetul aranjator îndatorirea să îngrijească, ca publicul și esponenții să nu înfrunescă câtuși mai puțin asupra hotărârilor de luat.

4. În ședința, ce urmează examinării obiectelor espuse, membrii juriului se consultă din nou și se pronunță, dovedind pe scurt îndreptățirea propunerilor și apoi hotărând prin majoritate absolută de voturi.

Presidentul juriului votează întotdeauna. La cas de voturi egale hotărâre soartea.

Asupra fiecărei premiări se votează deschilinit.

5. Esponenții de premiat se petic în lista premiilor, care odată stabilită, se subscrie de president și secretar, cum și de alți doi membri ai juriului.

6. Împărțirea premiilor se face în mod sărbătoresc *Duminecă, în 29 Octombrie st. n., la 11 ore a. m.,* ținându-se mai întâiu o vorbire în prezența juriului și comitetului aranjator, a esponenților și publicului întrunit.

Esponenții premiați adevăresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrică: „Adevăresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului e îndatorat a compune un raport special asupra expoziției și premiilor. Raportul subscris de presidentul și secretarul juriului se păstrează în arhiva Reuniunii și se publică prin ziare.

III. **DISPOZIȚIILE DE PREMIARE.**A. *În general.*

1. Scopul expoziției este mai ales a urni și incuraja adevărată propășire în ale pomăritului și viieritului. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intenția vedită de a străluci cu poame și struguri în esemplare de paradă, ci mai cu seamă rentabilitatea și valoarea economică, nobleța fructelor espuse, deasemenea hărnicia și priceperea dovedită, meritele câștigate pe tărîmul pomăritului și viieritului resp. în cutare ram înrudit.

2. Deci fructele, cari întrunesc condiții economice aievea priincioase, se vor

privi ca fiind mai pe sus de cele altcum chipeșe și uriașe, însă puțin căutate, netrainice sau pătîmind de alte scăderi.

Chiar și în totală lipsă de altele mai bune, nu este iertat a premia fructe de soiu prost, vermănoase, murdare, ne-coapte, strivite ori altcum vătămăte, precum nici beuturi molipsite de boale.

Deasemenea nu se vor premia decât unelte, întocmiri și modele plăsmuite sau inventate de esponenți.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule obiecte vrednice de premiat, premiile, ce ar prisosi, se pot destina pentru o altă grupă, firește mai bogată. Premiile, cari din una sau altă cauză nu s'ar fi împărțit, se inapoiază Reuniunii.

Premiile se pot sporî, cerând trebuința, prin reducere.

4. Acci cari au prăsit și cultivat înșiși pomii și resp. vițele, din cari provin fructele sau derivatele espuse, vor avè întâietate față de acei cari au espus din prăsila altora.

De altcum colecțiile bogate în fructe alese, deși provenind din toate sau aproape toate soiurile proprii cutărei comune, se consideră drept merit osebit.

5. Același esponent nu poate dobândi în aceeași grupă decât un singur premiu.

Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunând că obiectele lor ar fi deopotrivă.

B. *În special.*I. *Poame.*

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales poamele îndeplin devoltate, fragede și sănătoase, foarte trainice, culese și păstrate cu deosebită îngrijire, bogate în must aromatic, fătoase și având mare trecere la noi și aiurea.

2. Dela premiare se vor escluse poamele culese în pargă, vermănoase, mult puțin putrede, noduroase, bătute sau altcum vătămăte, deasemenea poamele de soiu recunoscut ca prost, cum și cele pădurețe.

II. *Strugurii.*

1. Întâietate se cuvine strugurilor mari, grei, bine închegați, trainici, îndeplin coști, foarte dulci și aromatici, provenind din vițe vestite ca rodnice și puțin espuse la neajunsuri.

2. Dela premiare se vor escluse strugurii acri, atinși de mucegaiu sau înzestrați cu boabe (boane) relativ mititele și deșirate.

Din ședința comitetului central al Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului, ținută la Sibiu, în 25 Septembrie n. 1899.

Dem. Comșa. V. Tordoșianu.
president. secretar.

POSTA REDACȚIEI

Abonent. nr. 1863. Pușcă bună va fi pentru d-ta numai aceea ce o vei cerea, să te convingi de-î după al d-tale plac ori ba. Caută în orașul cel mai deaproape; acolo o poți și cerea și o cumperi numai de-ți convine. Să aduci de departe, nu te sfătuim, costă mult posta. Ear' de nu-ți convine?..

M. O. în Anina. Îți recomandăm să nu te mai ocupi cu cele-ce nu scrii. Sînt înșelătorii, șarlatanii ticluite de mișei. — Dl S. Fl Marian e în Suceava; îi poți scrie.

I. O. în Iancăhid. Știrea nu se poate publica, fiind un fleac. De altcum e prost, că preotul de acolo P. P. nu se poartă destul de cuviincios.

I. M. în Mihail. Publicarea de 3-ori, costă 2 fl. 40 cr. (1 fl. 50 cr. taxa, 90 cr. timbru la perceptorie). Trimite bani și publicăm în nrul viitor.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltes**
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**

Doi băieți
se primesc ca **învățăcei** în
franzelăria lui
Petru Moga,
Sibiu, strada Cisnădiei nr. 44.
[49] 2-2

Dr. Vuia
reîntors dela băi și-a reînceput practica medicală în [48] 2-3
Arad, strada Sina
vis-à-vis de seminar.

„Tipografia“, societate pe acț. în Sibiu.
Portretul
lui
Dr. Gregoriu Silași,
lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin, în mărime de 24x32 cm. se trimite francat pentru 25 cr.
Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare opul premiat și publicat de „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român“

POVEȘTI DIN POPOR

adunate de
Ioan Pop-Retegeanu.

Acet op, care se extinde pe 216 pagini, cuprinzând cele mai frumoase povești și la urmă o lăsemnare a provincialismelor, costă numai 50 cr. plus 10 cr. porto.

La „Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

„POESII“

DE
IOAN N. ROMAN.

Prețul 50 cruceri.

Bine apreciată
de întreagă
presa noastră.

MARGARETA MOLDOVAN.
Din
tainele
vieții.
29 de romane și schițe.
Prețul 1 fl., plus 5 cr. porto.
Se poate procura dela
„Tipografia“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

A apărut!

PUBLICAȚIUNE.

Se face prin aceasta cunoscut, că după ce înaltul **minister reg. ung. de finanțe** a făcut prin organele sale de controlă reviziune losurilor de I. cl. a loteriei de clasă reg. ung. privileg. (a V-a loterie), losurile s'au predat spre vânzare colectorilor principali. Prin aceasta se publică planul de loterie aprobat de ministerul reg. ung. de finanțe.

Planul loteriei de clasă reg. ung. privileg. A cincia loterie. 100.000 losuri, 50.000 câștiguri.

CLASA I. Depunere 12 cor. Tragerea în 16 și 17 Nov. 1899		CLASA II. Depunere 20 cor. Tragerea în 13 și 14 Dec. 1899		CLASA III. Depunere 32 cor. Tragerea în 9, 10 și 11 Ian. 1900		CLASA VI. Depunere 24 cor. Tragerea în 14 Martie până 10 Aprilie 1900.	
câștiguri	coroane	câștiguri	coroane	câștiguri	coroane	Cel mai mare câștig în cas de noroc	
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000	de noroc	
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000	coroane	
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000	1,000.000	
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000	(Un milion)	
3 à	2000 6000	3 à	3000 9000	3 à	10000 30000	Câștigul tras la sorți ca cel din urmă dintre aceste 480, va căpăta premiul	
5 à	1000 5000	5 à	2000 10000	5 à	5000 25000	1 Premiu	600000 600000
8 à	500 4000	8 à	1000 8000	8 à	2000 16000	1 Câștig	400000 400000
30 à	300 9000	20 à	500 10000	10 à	1000 10000	1 à	200000 200000
50 à	100 5000	60 à	300 18000	70 à	500 35000	1 à	100000 100000
2900 à	40 116000	3900 à	80 312000	4900 à	130 637000	1 à	60000 60000
3000 câșt.	cor. 240000	4000 câșt.	cor. 477000	5000 câșt.	cor. 898000	2 à	30000 60000
CLASA IV. Depunere 40 cor. Tragerea în 31 Ianuarie și 1 Februarie 1900		CLASA V. Depunere 32 cor. Tragerea în 21 și 22 Februarie 1900				3 à	20000 60000
câștiguri	coroane	câștiguri	coroane			20 à	10000 200000
1 à	20000	1 à	100000			50 à	5000 250000
1 à	30000	1 à	30000			400 à	2000 800000
1 à	20000	1 à	20000			720 à	1000 720000
1 à	15000	1 à	15000			1000 à	500 500000
3 à	10000 30000	3 à	10000 30000			27800 à	200 5560000
5 à	5000 25000	5 à	5000 25000			30000 câștig și premiu	cor. 9550000
8 à	2000 16000	8 à	2000 16000				
10 à	1000 10000	10 à	1000 10000				
70 à	500 35000	70 à	500 35000				
3900 à	170 663000	3900 à	200 780000				
4000 câșt.	cor. 934000	4000 câșt.	cor. 1061000				

Pentru tragerea cl. I. care se va întempla publice în 16 și 17 Noemvrie anul curent în prezența **autorității de controlă reg. ung.** și a unui notar regesc în salele redutei, se pot căpăta losuri la toate colecturile loteriei de clasă reg. ung. priv. Budapesta, 15 Octomvrie 1899.

Direcțiunea lot. de clasă, reg. ung. priv.
Lónyay. Hazay.